

ГРОШІ: ЯК ІЗ ЛІЧИЛЬНИКОМ У БАГАТОПОВЕРХІВЦІ
ЗЕКОНОМИТИ НА ОПАЛЕННІ **с.4**

ЛЕСЯ РОМАНЧУК НАПИСАЛА
РОМАН ПРО СВЯТУ ТЕКЛЮ **с.12**

**ПРОЇХАЛА АВТОСТОПОМ
38 КРАЇН**

LIFE **с.14**

СЕРЕДА

14 вересня 2016

№37

**ПОЛОЖИНСЬКИЙ
У ТЕРНОПОЛІ** **МІСТО** **с.8**

490
грн

1
блок

Газета є членом Всесвітньої Газетної Асоціації

www.ria.ua

ТОП-10 БЕЗКОШТОВНИХ гуртків у Тернополі

**Володіти шпагою, конструювати літаки,
плавати у каное та створювати квітники
можуть навчитись тернопільські
дітлахи. І все це – безкоштовно**

Юлія Нікітіна, 098-872-87-81,
JVOLNIKITINA@GMAIL.COM

Щоб її дитина займалася спортом чи рукоділлям, хоче чи не кожна мама. З початком навчального року питання, як творчо розвивати дитину чи який вид спорту їй підібрати, стає особливо актуальним.

У Тернополі працюють декілька десятків найрізноманітніших гуртків. Проте не всі знають, що чимало з них — безкоштовні. Більшість гуртків розпочинають навчання з 15 вересня, але є й такі, які проводять набір весь рік.

До прикладу, навчитись робити унікальні речі своїми руками можна в гуртках Школи народних ремесел. Вона унікальна тим, що всі вчителі є народними майстрами.

— Деякі наші гуртки не мають аналогів у Тернополі, — розповідає заступник директора школи Тетяна Жмурко. — Пишаємося різьбленням по дереву та плетін-

ням з рогози. Наші випускники посідають призові місця на міських, обласних та всеукраїнських конкурсах. Також вчимо писанкарства, лялькарства, малювання на склі. Гуртки формуємо відповідно до бажання батьків. Ті, які вагаються, куди віддати дитину, можуть прийти до нас і підібрати їй заняття до смаку. У коридорі є стенди з інформацією, яка допоможе визначитись із напрямком діяльності.

У Школі ремесел ми зустріли тернополянку Оксану Кордибаху.

— Хочу, щоб моя дитина розвивалася різносторонньо, — каже вона. — П'ятирічний син любить ліпити з пластиліну, тому прийшла поцікавитись гуртком ліплення. Щоправда, заняття тривають дві години, тож потрібно добре подумати, чи висидить стільки п'ятирічна дитина.

Читайте **ГОЛОВНЕ** **с.5**

Заступник директора Школи народних ремесел Тетяна Жмурко показує вироби, які діти роблять у гуртку ліплення з глини

СЬОГОДНІ У НОМЕРІ

608

ВАКАНСІЙ
ВІД ПРОВІДНИХ ФІРМ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙ

**«Ярмарок спорту»
із Владом Ямою**

«Ярмарок спорту» триватиме у концерт-холі «Подільняни» 18 вересня з 10.00 до 20.00. Тут проведуть майстер-класи та показові виступи з понад 40 видів спорту.

Для дорослих та дітей продемонструють бойові мистецтва, ігрові види спорту, силові види — армреслінг, танці — бальні, спортивні, сучасні, екстремальні та молодіжні, оздоровчі програми та інше, повідомляють організатори.

Спеціальний гість свята — відомий хореограф Влад Яма. Він проведе автограф- та фотосесію для своїх шанувальників і дасть поради танцюристам-початківцям.

Відвідувачі ярмарку зможуть дізнатися більше про обрані види спорту, взяти участь у майстер-класах, отримати інформаційні буклети.

Трактори Мототрактори Мотоблоки

Кредит до 30 000 грн

Тел.: (097) 842-06-17, (067) 353-16-06
відділ з/ч: (067) 350-31-15, сервіс: (067) 354-22-86

справжні
броньовані
ДВЕРІ
від виробника

пожежний сертифікат
ліцензійний монтаж
дверей

під
індивідуальні
розміри

ПІДПРИЄМСТВО
РИФ

м.Тернопіль,
вул. Довженка,18 тел.:(0352) 438030, (067) 7191371

www.rif.te.ua

Мій Двір

ТРОТУАРНА ПЛИТКА

м. Тернопіль, Крушельницької, 18, к.203

МАГІК
т.: (0352)52-28-18

КомпаньйонФінанс

ГРОШІ ГОТІВКОЮ

до **10 000** грн

вул. Київська, 11
вул. Патріарха Мстислава, 1

050 479 14 83
www.kf.ua

ДО ЕКС-ПРОКУРОРА — ПЕРСОНАЛЬНА ДОРОГА

Привілеї ■

У Великих Гаях місцева влада заасфальтувала дорогу лише до будинку, в якому мешкає сім'я экс-прокурора Тернополя Сергія Банаха. Решта вулиці поки залишається у ямах

ВИДАВНИЦТВО «RIA ПЛЮС»

Коли всю дорогу на вулиці Лесі Українки заасфальтують так, як цю ділянку, у селищній раді Великих Гаїв поки що сказати не можуть

ВИДАВНИЦТВО «RIA ПЛЮС»

З проханням з'ясувати, чому сільська влада заасфальтувала на їхній вулиці дорогу лише до одного з презентабельних будинків, звернувся у редакцію «RIA плюс» житель вул. Лесі Українки, що у селі Великі Гаї.

— Коли на нашій вулиці розпочали ремонт, усі жителі зраділи, оскільки дорога була у вкрай поганому стані. Нею неможливо було проїхати на машині, ні кінями, ні велосипедом, — розповідає один із місцевих жителів згаданої вище вулиці пан Іван (його прізвища чоловік просить не вказувати, побоюючись неприємностей з боку можновладців. Редакції воно відоме — прим. ред.).

Пан Іван каже, що асфальтування проїжджої частини з незрозумілих причин припинили біля обійстя якогось «великого начальника».

— Звичайний держслужбовець такого маєтку на свою зарплату ніколи не збудував би, — додає пан Іван.

З чоловіком погоджується його сусідка Марія Яблонська, яка також не задоволена ситуацією, що склалася.

— Якби щось схоже було у європейській країні, то люди знали б, що найближчим часом дорога буде завершена, і з підозрою до цього не ставились, — каже пані Марія. — Однак це — Україна, де просто так ніхто нічого не робить.

Співрозмовниця наголошує на тому, що вона не є корінною жителькою Великих Гаїв, а лише винаймає кімнату в одному з будинків на цій вулиці. Проте, незважаючи на це, їй не байдуже, що тут відбувається.

— Ця дорога до маєтку якогось багатія є наочним прикладом того, що відбувається у нашій державі, — каже жінка. — Для того, хто має великі статки, відкриваються усі двері, а для пересічного громадянина вони зачинені. Я переконана в тому, що ця дорога у такому стані й залишиться. Можливо, сільська рада виділить якийсь дріб'язок для того, щоб закидати щебенем ями на дорозі, але сумніваюся, що так буде асфальтувати її до кінця.

З питанням, коли заасфальтують усю проїжджу частину на цій вулиці, журналіст редакції «RIA плюс» звернувся до сільського голови Великих Гаїв Олега Кохмана. Пан Кохман лише повідомив, що дорогу на цій вулиці заасфальтували за кошти з сільського бюджету і що на неї витратили майже 200000 грн. Це кошти громади. Більше того, рішення про асфальтування цього відрізка дороги приймали на сесії Великогаївської сільської ради шляхом

депутатського голосування.

Журналіст «RIA плюс» з'ясував, кому належить обійстя, біля якого у Великих Гаях закінчили класти асфальт. За даними Кадастрової карти і Реєстру речових прав на нерухоме майно, цей дім стоїть на ділянці, що належить Володимирі Банаху. Володимиром звать батька экс-прокурора нашого міста Сергія Банаха.

У родині Банахів, до речі, кілька маєтків. Так, ще два роки тому журналісти «RIA плюс» проводили «екскурсію» до прокурорської вилли і з'ясували, що у селі Кімната на Кременеччині сім'я Банахів володіє трьома великими будинками зі зрубу, однією кам'яною будівлею, гротом та сосновим бором. Це приблизно 20 сотих, обнесених металевою огорожею. Поряд

Що робити, аби проклали дорогу

Для того, щоб місцева влада зробила дорогу на тій чи іншій вулиці, необхідне звернення.

Із заявою у міську чи сільську раду може прийти як житель вулиці, так і депутат. Ініціатива ремонту дорожнього полотна може надходити і від голови громади.

— Після того, як ми отримали звернення щодо ремонту дороги, на місце виїжджає відповідна комісія, яка робить оцінку ділянки та за необхідності складає дефектний акт, — розповідає Великоберезовицький селищний голова Ілля Костюк. — Це клопотання з відповідними висновками ми передаємо на сесію, де остаточне

рішення приймають депутати.

До слова, пан Костюк погодився розповісти про механізм звернення щодо ремонту дороги, оскільки пояснити все в управлінні житлово-комунального господарства нам відмовились.

Як каже сільський голова, вони не проводять масштабних проєктів з асфальтування вулиць, оскільки бюджет Великої Березовиці не дозволяє цього зробити.

— Депутати нашого села на цей рік виділили лише 300 000 грн на поточні ямкові ремонти, оскільки для ремонту великих об'єктів лише на проєкт потрібно 5-10% коштів від його загальної вартості.

А такої суми у бюджеті села немає, — наголошує Ілля Костюк.

Щодо вартості 1 кв. м дороги у межах населеного пункту, заасфальтованої обласдором, то це коштує щонайменше 500 грн. У цей метр, за словами дорожників, входить вартість асфальтного покриття, щебеню та роботи. Проте чинників, які впливають на кінцеву ціну заасфальтованої дороги, доволі багато. Більше того, на це впливає навіть техніка. Мовляв, чим новіша техніка, тим якісніше вкладений асфальт і вища кінцева вартість прокладеної дороги. Відповідно, дорога може коштувати навіть 1000 грн/кв. м.

ЕКСПЕРТИ RIA ПРО НАЙАКТУАЛЬНІШЕ

Що останнім часом вас схвилювало найбільше?

Іван КОВАЛИК,
громадський активіст:

— Наша правоохоронна система доведена до того, що за результатами переатестації часто звичайний патрульний має кращі знання, аніж керівник відділу. Це й не дивно, адже дехто свого часу потрапив в «органи» завдяки кумам-сватам чи хабарам. Тож тепер чекаємо на тих, хто має знання та бажання змінити країну. А для того, щоб просто гребти гроші, час скінчився.

Христина ФЕДИНА,
керівник світової
Федерації українських
лемківських об'єднань:

— Біль людей, які втратили рідний дім, рідних, має бути відмолений, а злочин проти них — засуджений. Коли злочин не засудили, він має тенденцію повторюватися, як у випадку з депортацією кримських татар і лемків. У 70-ту річницю депортації лемків, яких викинули на Луганщину і Донеччину, їх накрили «Гради».

Володимир КУРИЛО
(31 р.), юрист:

— На мою думку, українське суспільство переймається непотрібними проблемами. Квартира для нардепа — це важливіше, ніж вода у крилиці й екологія. Обговорення покупок можновладців є популярнішим, ніж їхні дії. Якби кожен щороку садив по дереву і якби замість кожного зрубаного дерева з'являлось нове, за кілька років Україна була б найбільш залісною країною.

Федір ПОЛЯНСЬКИЙ
(39 р.), директор
Тернопільського
обласного архіву:

— У вересні ми плануємо організувати в архіві дві виставки. Одна з них буде присвячена 50-річчю пам'яті Івана Гавди, а інша — Ігорю Герету. Працюємо над тим, щоб ці експозиції стали нагодою для поповнення архівних фондів про життя обох наших земляків. Адже досі відсутнім є брак документів про них.

Мар'яна НЕСТАЙКО
(24 р.), співачка:

— Мене хвилює і дивує, що більшість молодих людей забувають про духовні і моральні принципи. Що, відвідуючи церкву, не розуміють, навіщо вони туди йдуть. Забувають, що у цьому світі є щось набагато важливіше, ніж матеріальне. Замість того, щоб із повагою ставитися одне до одного, безсовісно використовують інших і не несуть відповідальності за свої дії.

Роман РУСНАК (36 р.),
юрист:

— Наша країна сьогодні переживає дуже нелегкі часи, багато громадян занепали духом і говорять, що не в змозі вплинути на ситуацію. Однак сидіти і чекати, що хтось прийде і врятує нас, не варто. Потрібно менше говорити, а більше робити. Бо у нас усі знають, як має бути і що потрібно робити. Однак своїх обов'язків добре не виконують.

ВОДІЙ ВАНТАЖІВКИ БУВ ТВЕРЕЗИМ, ПІДТВЕРДИЛА ЕКСПЕРТИЗА

Трагедія ■ Мама хлопчика, за словами очевидця, купувала овочі біля дороги. Дитина раптом вибігла на проїжджу частину та потрапила під колеса вантажівки. Сашко загинув на місці

ЮЛІЯ НІКІТІНА

Чотирирічний Сашко загинув 4 вересня на «Дружбі» під колесами вантажівки. Тепер правоохоронці вивчають усі обставини аварії

ЮЛІЯ НІКІТІНА, 098-872-87-81, JVOLNIKITINA@GMAIL.COM

Причини аварії, яка трапилася 8 вересня у Тернополі на вулиці Мазепи, продовжує з'ясувати поліція. На цій ділянці навіть розглядають можливість встановлення огорожі.

— Експертиза підтвердила, що водій був тверезим, — розповідають у секторі комунікації ГУНП Тернопільської області. — За попередніми даними, водій не міг перевищити швидкість, оскільки їхав під гору, та й рух автотранспорту був пожевленим. Водій із місця пригоди не втік, тож брати його під варту не було потреби.

Після трагедії на «Дружбі» у

відділі технагляду Тернопільської міської ради почали розглядати можливість встановлення на цій ділянці турнікету. Чи встановлять його — наразі невідомо, оскільки, згідно з правилами розміщення та обладнання зупинок міського електро- та автомобільного транспорту, посадковий майданчик на зупинці громадського транспорту має бути відкритим на відрізок завдовжки не менш ніж 30 метрів.

— Оскільки зупинка комплексна, тобто на ній зупиняється як електротранспорт, так і автобуси, то її територія більша. Приміром, тролейбус типу «гармошка» має довжину майже 30 метрів, — по-

яснюють у відділі технагляду. — У багатьох випадках турнікети можуть врятувати від трагедії, але пішоходи часто нехтують правилами дорожнього руху, перетинаючи дорогу у невідведених для цього місцях. Огорожа не є для них перешкодою. Однак і пішоходи, і водії мають дотримуватися правил дорожнього руху, аби уникнути дорожньо-транспортних пригод.

Нагадаємо, що 8 вересня на «Дружбі» автомобіль на смерть збив чотирирічного Сашка. За словами очевидця, мама хлопчика купувала овочі біля дороги. Дитина несподівано вибігла на дорог поза межами пішохідно-

го переходу. Люди, які стали очевидцями аварії, розповіли, що по той бік дороги тротуаром йшла бабуся хлопчика і він нібито хотів до неї перебігти. Мати загиблої дитини має ще старшого сина. Цьогоріч він пішов до 5-го класу.

Правоохоронці опитують свідків, вилучають та вивчають відео з усіх камер спостереження, які могли зафіксувати автопригоду. Наразі відкрили провадження за ч. 2 ст. 286 КК України. Лише після опрацювання усіх матеріалів фахівці зможуть дати відповідь на запитання, чому хлопчик вибіг на проїжджу частину і чи покарають водія вантажівки.

Сьогодні на сайті 20minut.ua

Найчастіше читають:

- Директор, який ставив дітей за куріння на коліна, поновився через суд на посаді та відсудив 100 000 грн
- У Тернополі на Тарнавського ледь не збили дівчину
- На Тарнавського зіткнулися «ВАЗ» і Opel. Від удару «німця» викинуло на тротуар
- Як змінилась валюта — курс НБУ на 12 вересня
- Хлібом торгують з підлоги та без рукавичок
- Як грамотно розпоряджати коштами
- Як дитяча образа на маму впливає на подальше життя і що робити
- На Тернопільщині живе дівчинка-магніт.
- На Тернопільщині чоловік побив та пограбував колишню дружину
- Поблизу Тернополя працівники СБУ виявили схованку зі зброєю

Найчастіше коментують:

- Тернополяни отримуватимуть компенсацію за перебої з електрикою
- Вночі фура обірвала дроти на тролейбусній лінії біля Надставної церкви
- Тернополяни в квартири через унітаз заліз щур
- Тернопільська військова частина святкує дворіччя: показують сучасне озброєння
- У Тернополі водій Mercedes збив неповнолітнього
- Навколо ставу бігали аматори, чемпіони світу та Сашко Положинський
- Колишній працівник ФК «Тернопіль» звинуватив клуб у грі на тоталізатор
- Леся Романчук написала роман про святу покровительку Тернополя
- Прихований світ — мандрівка на озеро Чорногори
- Патрульні затримали підлітків з наркотиками на території школи

Чи вистачило вашій дитині підручників у школі?

Так 27.59%
Ні 48.28%
У мене немає дітей шкільного віку 24.14%

ФОТО ДНЯ

10 вересня • 13.30 • Набережна Ставу

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ

75-річний чернівчанин Олександр Громик приїхав до Тернополя, аби взяти участь у змаганнях «Тернопільська озера». Чоловік пробіг 9,5 км навколо Ставу.

— Я 40 років викладав в університеті фізичну культуру, — розповідає він. — Я — майстер спорту та чемпіон Радянського Союзу. У 65 років став чемпіоном світу в Америці на дистанції п'ять кілометрів

Для школярів вартість проїзду — дві гривні

ЮЛІЯ НІКІТІНА, 098-872-87-81, JVOLNIKITINA@GMAIL.COM

Тернополяни не розуміють, чому вартість проїзду у маршрутках для учнів становить 50%, але не менше двох гривень. В управлінні транспорту кажуть, що нижча ціна невігідна для перевізників.

— В автобусах висить табличка з інформацією, що проїзд для учнів у навчальний період становить 50%, тобто 1 грн 50 коп., — пише в соцмережах наш читач. — Аж тут дитина мені каже, що проїзд — дві гривні. Питаю: «Як так?». У відповідь почув таке: «Я їхав у маршрутку, і один хлопець дав водієві дві гривні. Чекав на решту, а водій сказав, що її

нема, бо з 1 червня проїзд — дві гривні». На жаль, дитина не запам'ятала номери, знає лиш, що то був маршрут №7. Хочу звернутися до таких водіїв-брехунів: негарно наживатися на дітях!

В управлінні транспорту міськради підтвердили, що вартість проїзду у маршрутках для школярів таки становить 50%, але не менше двох гривень при пред'явленні учнівського квитка. Таке нововведення функціонує з 1 червня.

— Тих 50% прописали у випадку, якщо ціна за проїзд зростає, — каже начальник управління транспорту, комунікацій та зв'язку Ігор Мединський. — Та перевозити учнів за менш ніж дві гривні для перевізників

збитково. У маршрутках надають пільги для школярів не з бюджету, а з кишені перевізників. У зв'язку з важким фінансовим становищем, розраховавши свої витрати, вони підняли вартість до двох гривень. Це їхнє право. Але квитки школярам, як і іншим пасажиром, однозначно повинні видавати.

Нагадаємо, що автобуси, які працюють у режимі маршрутного таксі, можуть одночасно перевозити до трьох пільговиків, а учасників бойових дій і школярів — у необмеженій кількості.

В автобусах, які працюють у звичайному режимі і яким місто компенсує витрати за перевезення, пільговиків перевозять у необмеженій кількості.

ГАРЯЧА ЛІНІЯ «20 ХВИЛИН»

Сьогодні на гарячій лінії «20 хвилин» чергує журналіст Євгенія Цебрій. Зі своїми запитаннями та інформацією ви можете звернутися за телефоном 43-00-50, 43-00-56 або надіслати їх нам на електронну адресу 20hvilyn@gmail.com.

Редакція «RIA плюс» та «20 хвилин» 43-00-50
Пожежно-рятувальна служба 101
Міліція 102
Швидка медична допомога 103
Аварійна газу 52-62-38
Аварійна водоканалу 25-26-10

ДОВІДКОВА ІНФОРМАЦІЯ

Аварійна тепломереж 25-48-10
Чергова міської ради 1580
Довідкова залізничного вокзалу 1505
Довідкова автовокзалу 1504
Цілодобова стоматологічна служба 52-06-09
Чергова аптека 24-22-70, 26-93-88

Управління захисту прав споживачів 52-16-65
Управління транспорту 52-15-14
Перевірка якості продуктів 52-23-87
Довідка міськвиконкому 23-63-97
Головавтоінспекція 52-47-38
Аварійна електромереж 52-24-66

ЯКА ВИГОДА БУДЕ ВІД ЛІЧИЛЬНИКА ТЕПЛА

Комуналка ■

Комерційний облік тепла планують забезпечити урядовці до кінця року в усіх будинках. Проте після встановлення лічильників тепла мешканці багатоповерхівок чомусь почали платити більше

ВИТАЛІЙ ОНИСЬКІВ, 0-63-822-77-88, ONYSKIV.VITALIY@GMAIL.COM

Реформувати систему житлово-комунального господарства (далі ЖКГ) на вимогу Євросоюзу намагаються наші нововладці. Однак усе, як завжди: за грандіозними планами та гучними заявами урядовців якісних змін українське населення не відчуває. Прикладом цього є розпорядження Кабміну №129 від 27.02.2015 р., відповідно до якого урядовці до кінця цього року планують забезпечити в усіх без винятку будинках комерційний облік тепла, щоб городяни змогли раціональніше сплачувати за послуги теплопостачання.

Реформа ЖКГ не оминула й наше місто. За словами завсектором енергозбереження управління ЖКГ міськради Павла Савечка, цьогоріч міськрада виділила 2 млн грн на встановлення лічильників тепла для багатоповерхівок у нашому місті. Однак про їхню ефективність зараз ще рано говорити, каже він.

Почали платити ще більше

Сьогодні у Тернополі є лише три багатоповерхівки, у яких встановили лічильники тепла, а саме на вул. Галицькій, 34, Данила Нечая, 4 та Лукіяновича, 1. Мешканці цих будинків кажуть, що ефективності від встановлення засобів обліку такого типу мало.

— Нашому будинку понад 30 років, — розповідає мешканець багатоповерхівки, що на вул. Галицькій, 34, Іван Кошук. — Після встановлення лічильника тепла мешканці, які мають централізоване опалення, почали сплачувати за тепло ще більше.

Терморегулююче обладнання, яке забезпечує раціональне використання енергоресурсу

Минулого опалювального сезону ми за 1 кв. м платили понад 17 грн у той час, коли решта тернополян платила трохи більше 14 грн.

На думку пана Івана, вся проблема у тому, що система теплопостачання не має відповідної теплоізоляції. З паном Іваном погоджується й інший мешканець цього будинку, Василь Кікта.

— Можливо, якби обслуговуюче підприємство провело у будинку ремонт тепломережі та оновило термоізоляцію труб, ми платили б менше за опалення, — каже пан Василь. — А так ми сплачуємо за обігрів підвалу нашого будинку у той час, коли у квартирах холодно та сиво. Лічильник рахує, і йому не поясниш, що тепло лише у підвалі.

Тепловий лічильник сам по собі економії не забезпечує.

Він ефективний лише у складі ІТП або коли будинок нерозбалансований та має нову систему

теплопостачання

Схожа ситуація — і на вул. Данила Нечая, 4. Мешканці будинку розповідають, що економії від встановленого лічильника тепла жодної.

Понад 60% економії на опаленні

А от мешканці будинку, що на вул. Лукіяновича, 1, задоволені технічною новинкою. Люди кажуть, що минулого року економії була понад 60%.

— Минулого опалювального сезону ми за 1 кв. м сплачували 4,40 грн у жовтні, 6,10 грн — у листопаді і 7 грн — у грудні.

даткова оцінка», «... з 01 листопада в Україні не буде оцінювачів, які мають право проводити оцінку для випадків, коли відбувається угода дарування рухомого або нерухомого майна або вступ в спадок на таке майно», — йдеться у таких повідомленнях.

— Правда, що з 1 листопада майно буде неможливо ані подарувати, ані залишити у спадок? —

Голова ОСББ «Лукіяновича, 1» Олександра Волянська каже, що якби не згуртованість мешканців їхнього будинку, вони не мали б цієї новітньої енергоощадливої технології. Завдяки їй люди економлять понад 60% своїх грошей

Найбільше платили у січні — 10 грн, коли були сильні морози, — розповідає «RIA плюс» голова ОСББ «Лукіяновича, 1» Олександра Волянська.

Співрозмовниця додає, що вона та її сусіди живуть у приміщенні колишнього гуртожитку комбайнового заводу. Їхньому будинку — 40 років.

— Фасадна частина нашого дому не утеплена. Єдине, що було оновлено, — це вікна на сходовому майданчику, — додає пані Олександра.

Голова ОСББ «Лукіяновича, 1»

також розповідає, що колективне рішення про встановлення нового обладнання у будинку люди прийняли швидко та одностайно, оскільки усі розуміють проблемність ситуації.

— У травні ми провели збори з цього приводу, а вже до опалювального сезону обладнання було встановлене в одному з підвальних приміщень нашого будинку, — каже вона. — Разом з тим ми на зборах прийняли колективне рішення про капітальний ремонт тепломережі та встановлення індивідуального теплового пункту (далі ІТП —

прим. ред.).

Пані Олександра каже, що за минулий опалювальний сезон нове обладнання виправдало себе навіть більше, ніж мешканці сподівалися. Однак це задоволення — не з дешевих.

— Встановлення теплового лічильника, ІТП та капремонт тепломережі обійшлися нам аж у 334000 грн. Проте з цієї суми мешканці нашого будинку сплатили лише 108000 грн. Решту витрат оплатила міськрада, оскільки ми все обладнання купували за програмою 70/30, — каже Олександра Волянська. — Якби не згуртованість наших мешканців, ми не мали б того, що маємо.

Сам лічильник економії не дає

Тож із трьох житлових будинків, що мають лічильники тепла, лише в будинку на вул. Лукіяновича, 1 економлять на теплоресурсі. Про це розповідає депутат міськради та один із членів постійної комісії міської ради з питань житлово-комунального господарства, екології, надзвичайних ситуацій, енергобезпеки та енергоефективності Сергій Лупак.

— Причин, чому так є, досить багато, — каже він. — Насамперед це розбалансованість будинків, тобто половина мешканців має централізоване опалення, а половина — індивідуальне, — пояснює фахівець. — Також негативний вплив має низька модернізація

та висока зношеність системи теплопостачання, висока енергозатратність житлового фонду тощо.

Сергій Лупак акцентує увагу на тому, що тепловий лічильник сам по собі економії не забезпечує. Він забезпечує лише облік та стимулює громадян до контролю. Більше того, про його ефективність можна говорити лише у тому випадку, якщо він є у складі ІТП або у випадку, коли будинок нерозбалансований та має нову систему теплопостачання.

— Нагадаємо, що у Тернополі діє програма щодо співфінансування — 70/30. Тобто 70% від вартості проекту енергозбереження оплачує міськрада нашого міста, а 30% — тернополяни, — розповідає завсектором енергозбереження управління ЖКГ міськради Павло Савечко.

Фахівець каже, що для того, аби отримати від міськради кошти на той чи інший проект, мешканці будинку повинні провести збори та дійти спільної згоди, що їм потрібно.

— Найчастіше тернополянам проводять заміну вікон на сходовому майданчику та утеплення фасадної частини будинку, — продовжує посадовець. — Програмою 70/30 також передбачено співфінансування таких проектів, як встановлення ІТП та капітальний ремонт тепломережі у будинку. До прикладу, цього року понад 20 будинків нашого міста скористається цією програмою.

«Лихо» зі спадком і дарчою – лише чутки, каже юрист

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58, WOLODYMYR.MOROZ@GMAIL.COM

Інформацію про неможливість оформити угоду дарування чи спадок із 1 листопада знову поширюють інтернетом. Утім, це безпідставні чутки, каже адвокат.

«Як уже не раз згадувалося в ЗМІ, з 01 листопада на українців чекає нове лихо під назвою «по-

запитала у редакції наша читачка Ірина. — Це означає, що все відходить державі?»

Підстав для хвилювання з цього приводу немає, пояснює тернопільський адвокат Василь Когут.

— По-перше, у цих повідомленнях йдеться про постанову Кабміну №231, а це — 1 листопада 2013 року. Але ця постанова втратила чинність на основі ін-

шої постанови, а саме №358 від 21 серпня 2014 року, — аналізує пан Когут. — Як бачимо, лиха так і не сталося і не буде, бо остання із вказаних постанов належним чином регулює ринок нерухомості. Звертатися можна до всіх оцінювачів майна.

Також у статтях про «колапс 1 листопада» є посилання на «Порядок вчинення нотаріальних дій

нотаріусами України.

— Цей наказ чинний, але вже у новій редакції від 2016 року. Тобто те, що було у 2012-му, не може бути підставою для хвилювань тепер, — підсумовує адвокат. — Загроз для оформлення дарчої чи спадку немає.

Тож адвокат радить не зважати на інформацію кількарічної давнини.

ТОП-10 БЕЗКОШТОВНИХ ГУРТКІВ У ТЕРНОПОЛІ

У початкову секцію з віндсерфінгу приймають вихованців з 10-річного віку

Після уроків ■ Володіти шпагою, конструювати літаки, плавати в каное та створювати квітники можуть навчитись тернопільські дітлахи. І все це — безкоштовно

Продовження Поч. на стор. 1

Планую також віддати сина на гімнастику. У садочок він не дуже хоче ходити, тому будемо зацікавлювати його гуртками.

Отримати практичні навички можна і в Тернопільському обласному центрі еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді.

— Майже 70% нашого навчання — це практичні навички, — зазначає директор центру Іван

Герц. — Наприклад, на заняттях з акваріумістики дітки вивчають не лише види акваріумних рибок, їхню будову, а й вчаться створювати та наповнювати акваріуми, мають змогу спостерігати за рибками. Чимало занять проводимо на вулиці. А якщо учень хоче спробувати себе і в інших напрямках, він завжди може перевестися в іншу групу.

*Остаточний список гуртків у Тернополі читайте згодом на сайті 20minut.ua

Станція юних техніків Тернопільської міської ради

Адреса: м. Тернопіль, вул. Київська, 36.
 Телефон: (0352) 26-86-97, 26-97-41
 Вік: 6-18 років.

Гурток моделізму: початкове технічне моделювання, технічне моделювання, авіамоделювання, автомоделювання, ракетомоделювання.

Гурток науково-технічної творчості: радіоконструювання, ремонт побутової техніки, відеооператори, «юний кореспондент». Гурток народних промислів: бісероплетіння, декоративно-ужиткове та образотворче мистецтво, технічний дизайн, моделювання іграшок і сувенірів, виготовлення сувенірів.

Гурток інформатики: оператор ПК, комп'ютерна анімація, Web-дизайн, програмування, цифрова обробка кіно- і фотоматеріалів.

Дитяча хорова школа «Зоринка»

Адреса: м. Тернопіль, вул. М. Грушевського, 2а.
 Телефон: (0352) 25-15-90.

Вік: 6-9 років.

Програми навчання: хорові дисципліни, мистецтво вокалу, гра на музичних інструментах: фортепіано, скрипки, сопіліці, бандури, баяні, акордеони, ударних інструментах.

*Загальний термін навчання — 8 років. Навчання розпочнеться з 18 вересня. Прослуховування проводять за адресою: Грушевського, 2а (біля драмтеатру) у будні дні — з 17:00 до 20:00, в неділю — з 15:00 до 17:00.

Авіамоделний клуб «Горизонт»

Адреса: м. Тернопіль, вул. 15 Квітня, 3а.
 Телефон: (0352) 42-42-30, Володимир Наконечний.

Вік: 7-18 років.

Напрямок: авіамоделювання. *Навчання безкоштовне, але необхідним є придбання матеріалів (близько 50 грн).

Початкова секція віндсерфінгу

Адреса: м. Тернопіль, вул. Барвінських, 7 (відділення Тернопільської обласної школи вищої спортивної майстерності). У сезон заняття тривають на водно-спортивній базі на «Циганці».

Вік: 3-10 років.

Телефон: 52-66-26.

Картинговий гурток

Адреса: м. Тернопіль, вул. Шептицького, 26
 Телефон: (097) 720-87-50, (0352) 527 147

Вік: 6-18 років

Тернопільський обласний центр еколого-натуралістичної творчості учнівської молоді

Адреса: м. Тернопіль, вул. Микулинецька, 21.
 Телефон: (0352) 25-05-46.

Вік: 6-18 років.

Програми навчання:

Квітково-декоративний напрямок: квітниківари, аранжувальники, любителі зеленої архітектури, фітодизайн.

Біологічний напрямок: біологія людини, юні ботаніки, юні овочівники, юні біохіміки.

Зоолого-тваринницький напрямок: любителі домашніх тварин, кролівники, акваріумісти.

Валеологічний напрямок: юні знавці лікарських рослин, фітотерапія.

Народознавчий напрямок: рослини-символи України, писанкарство.

Екологічний напрямок: основи екологічних знань.

Декоративно-прикладний напрямок: юні друзі природи, юні натуралісти.

ДЮСШ №1

Адреса: м. Тернопіль, вул. Вишневецького, 8а.
 Телефон: (0352) 28-10-80; 28-14-40.

Вік: 7-16 років.

Види спорту: важка атлетика, вільна боротьба, волейбол (тренування у школах №№28, 29 для хлопчиків), велоспорт, карате, кіокушинкай, шахи (тренування у Центрі).

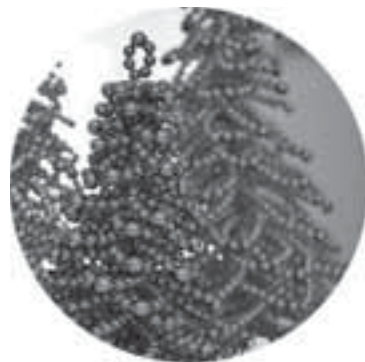
ДЮСШ №2

Адреса: м. Тернопіль, вул. Кн. Острозького, 16.
 Телефон: (0352) 25-47-24.

Вік: 6-21 років.

Види спорту: плавання, спортивна гімнастика (для дівчат), фехтування.

*Плавання та спортивна гімнастика безкоштовні лише після платного року навчання, за умови, що дитина здасть усі нормативи. На плавання можна записуватись у кінці кожного місяця.

Школа народних ремесел

Адреса: м. Тернопіль, вул. Новий Світ, 19.
 Телефон: (0352) 25-34-93.

Вік: 5-21 років

Гуртки: бісероплетіння, малювання по склу, плетіння з рогози, художня обробка шкіри, ткацтво, вишивка, гончарство.

Навчання безкоштовне, але потрібно придбати матеріали. Дітей набирають з 5-ти років, у деякі гуртки — з 12-ти.

ДЮСШ «Буревісник»

Адреса: м. Тернопіль, вул. Київська, 43 (велоклуб), Білецька, 54 (водні види спорту).
 Телефон: (0352) 25-47-56.

Вік: 6-18 років.

Напрямки: велоспорт, маунтінбайк, веслування на байдарках і каное.

*Тренери працюють увесь рік. Це літні види спорту, але діти тренуються весь рік — займаються загальною фізичною підготовкою.

«БАБУ ПРІСЮ» ГРАТИМУТЬ ЧОЛОВІКИ

Фестиваль ■ Дев'ять українських театрів представлять свої вистави на «Тернопільських театральних вечорах»

ІРИНА НЕБЕСНА, 0-98-950-56-57,
IRYNA.NEBESNA@GMAIL.COM

Театральний фестиваль у Тернополі відкриють прем'єрою вистави «Слава героям» за п'єсою сучасного львівського драматурга, яку зіграють актори нашого драмтеатру. Загалом за дев'ять вечорів глядач побачить стільки ж вистав від різних театрів України. Триватимуть «Тернопільські театральні вечори. Дебют» 17-25 вересня.

Незважаючи на проблеми із фінансуванням, 14-ті «Театральні вечори» у Тернополі все ж відбудуться. І присвятять їх пам'яті Михайла Форгеля. Адже наприкінці вересня цього року будуть уже десяти роковини смерті художнього керівника Тернопільського драмтеатру.

— Щороку ми думаємо, чи залишати у назві нашого фестивалю слово «дебют», — розповідає в.о. директора драмтеатру Борис Репка. — Однак цього року до нас прийдуть режисери, які саме дебютували за часів Михайла Форгеля, тому назву вирішили залишити.

Будуть і сміх, і сльози

У попередні роки актори намагалися обирати для фестивалю комедії, розповів головний режисер театру Олег Мосійчук. Однак цього року вирішили повернутися до трагедій та драм.

— Відкриємо фестиваль 17 вересня прем'єрою нашого театру у постановці заслуженого діяча мистецтв В'ячеслава Жили за п'єсою Павла Ар'є «Слава героям». Наступного дня буде дуже цікава робота цього ж драматурга — сучасна українська народна трагікомедія у постановці заслуженого діяча мистецтв України Олексія Кравчука «Баба Пріся», — каже Олег Мосійчук. — Ті, хто потрапить на цю річ, будуть подивовані: режисер запропонував свій оригінальний хід. Крім того, це спільна робота Львівського драмтеатру ім.

Лесі Українки і театру Курбаса.

У Києві ця п'єса йде під назвою «Сталкери». Це так звана аншлагова вистава, на яку неможливо потрапити, всі квитки продані на місяць наперед, зауважив режисер-постановщик Тернопільського драмтеатру В'ячеслав Жила.

— «Баба Пріся» — неординарна постановка львівського театру про наші проблеми, де жіночі ролі виконують чоловіки. Це незвичайний, дещо фантазмагоричний погляд на події сьогодення в Україні. Моя постановка п'єси молодого українського скандального драматурга Павла Ар'є «Слава героям» — це трагікомедія. У ній не все можна збагнути відразу, а тільки коли подивитися виставу до кінця, коли всі її частини складуться в одне ціле. Принципи гри у ній не зовсім звичні, не зовсім зрозумілі, у когось вони будуть викликати негативні емоції, у когось — сміх, у когось — сльози. Ця п'єса йде у різних театрах, але для тернопільського драмтеатру Павло Ар'є зробив ексклюзивний варіант, якого немає у жодному іншому.

«Ромео і Джульєтта» переклав Андрухович

19 вересня на фестивалній сцені буде прем'єра «Ромео і Джульєтта» у перекладі Юрія Андруховича та постановці Вадима Сікорського. 20 вересня Івано-Франківський театр покаже притчу «Готель двох світів» за Шміттом, над якою працював режисер Орест Пастух. 21 вересня йтиме драма «Останній строк» за Валентином Распутіним у постановці народного артиста України Володимира Петріва.

— Ця вистава театру з Рівного — номінант багатьох міжнародних фестивалів, — продовжує пан Мосійчук. — 22 вересня Чернівецький театр покаже комедію Юрія Федьковича «Запечатаний двірник». У театрі вже не раз оновлювали цю п'єсу, і тепер ми побачимо прем'єрну виставу аван-

«Бабу Прісю» до Тернополя привезуть актори львівського драмтеатру ім. Лесі Українки і театру Курбаса

гардного Мирослава Гринишина. 23 вересня Український малий драматичний театр із Києва презентує драму «Мати-наймичка». Фахівці столичного театру визнали її дуже достойною.

24 вересня Коломийський академічний обласний український драматичний театр імені Озаркевича покаже свою постановку, яка у їхньому репертуарі з 1991 року. Це постановка Дмитра Чиборака — містерія за Гнатом Хоткевичем на основі фольклорних мотивів «Гуцульський рік».

— Це постановка, з якою вони об'їздили практично весь світ, а Тернопіль її ще не бачив. Тож ми вирішили, що обов'язково потрібно показати це нашим глядачам, — зазначає Олег Мосійчук.

25 вересня на закритті фестивалю Волинський академічний обласний український музично-драматичний театр імені Тараса Шевченка покаже драму за Шміттом «З любов'ю... Оскар» у постановці Дмитра Мельничука.

— Ми склали дуже добру афішу, щоб той тиждень для відвідувачів театру справді був цікавим, щоб наступного року люди знову захотіли прийти на фестиваль, — підсумовує Олег Мосійчук.

Гуцульський рік — Коломийський театр покаже виставу, яку актори грають з 1991 року

ДОВІДКА

Театральні вечори триватимуть з 17 до 25 вересня. Початок вистав — о 19.00. Вартість квитків — 30-60 грн.

Відомі люди очима дітей

«RIA плюс» продовжує рубрику «Відомі люди очима дітей». Задля експерименту наш кореспондент показала дітям фото політиків, високопосадовців і відомих тернополян

Тарас Малюжинський, волонтер, викладач:

Артем (5 р.):

☛ Цей дядько бореться із драконами. Він має меч і рубає одним махом три голови. Я його бачив у кіно. Він дуже сильний.

Вікуся (6 р.):

☛ Він — король. Має трьох дочок і одного сина. Дочок заміж уже всіх віддав, а тепер чекає на гарну принцесу для сина, бо царство треба їм передати.

Орест Савка, головний режисер театру «Сузір'я»:

Олежик (5 р.):

☛ Я бачив його у мультику. Він має чарівну парасольку. Накриває нею діток і розказує історії. А дітки засинають і бачать гарні сни.

Данилко (5р.):

☛ Він має білого коня і їздить на ньому по світу. П'є чай із королями. А коли поїде в Африку, то коня залишить в Україні, а сам кататиметься на верблюді.

Тетяна Семусь, громадський активіст, юрист:

Оленка (5 р.):

☛ Ця тьотя любить сміятися. Коли вона сміється, світить сонечко. А якщо її хтось засмує, вона все одно сміється.

Вітя (5 р.):

☛ Вона схожа на мою виховательку. Може, це вона і є. Якщо так, то вона дуже хороша. А якщо ні, то вона все одно дуже хороша, бо усміхається.

Ірина Базилевська, директор обласного Фонду соцзахисту інвалідів:

Валя (5 р.):

☛ У неї на столі багато паперів. У неї є спеціальна дівчинка, яка їх носить їй на підпис. Ця тьотя вирішує важливі питання.

Захар (6 р.):

☛ Вона — директор школи. Ходить коридорами і зупиняє всіх, хто бігає. Але вона не свариться і не викликає батьків, а просто посміхається і йде далі. Вона добра.

Катя Бабкіна, письменниця:

Катя (6 р.):

☛ Ця тьотя — чарівниця. У неї нема чарівної палички, але вона все одно всім допомагає. А нечелним каже, що так далі не можна, і вони стають хорошими.

Ігорчик (6 р.):

☛ За неї змагаються принци. Скачуть на конях, б'ються на мечах. А вона стоїть на балконі і махає їм хустинкою. А вони заглядають, кому вона її кине.

ШКОЛИ СТАРТУВАЛИ БЕЗ ОБІЦЯНИХ ПІДРУЧНИКІВ

Освіта ■ Минулорічна проблема у школах, пов'язана з відсутністю підручників, перекочувала і у цей навчальний рік. З деяких предметів учні досі не отримали книг. Посадовці-освітяни кажуть, що проблема зникне до кінця вересня

СВІТЛАНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Навчальний рік у тернопільських школах для деяких класів знову розпочався без підручників. Зокрема, для учнів 4-х, 7-х та 8-х класів. Освітяни стверджують, що це сталося не з їхньої вини. І додають — підручники довозять чи не щодня.

Так, спершу частину підручників завезли у центральні школи міста, тепер — у навчальні заклади у мікрорайонах «Сонячний» та «Східний». Згодом візьмуться за школи на «Дружбі». Освітяни додають, що учні завжди можуть скористатись електронними версіями.

Або брешуть, або не знають

На брак підручників у тернопільських школах батьки почали скаржитись у перші дні навчання. За їхньою інформацією, деяких книг у класах, що навчаються за новою програмою, вистачає лише на половину учнів, деяких — взагалі немає. Тож розповіді чиновників у ЗМІ 1 вересня про те, що школи на 100% готові до навчання та повністю будуть забезпечені навчальною літературою, обурили їх. Відповідні скарги з'явилися і на сайті міськради.

«Весь день читаю коментарі наших чиновників з управління освіти щодо 100-відсоткового забезпечення школярів новими підручниками, зокрема, як пощастило учням 8-х класів, — пише тернополянка Ірина. — Чи не підкажете, в якій школі так пощастило учням? Тому що в 23-й учням

8 класів сьогодні видали старі підручники з деяких предметів і жодного нового... Повідомили дітям, що, можливо, до 10 вересня підручники їм дадуть, але це — під дуже великим знаком питання. Хто бреше?!»

Тож ми вирішили поцікавитись у тернополян, яка ситуація у наших школах. Невелике опитування провели на сайті 20minut.ua та у соцмережах. Як виявилось, з такою проблемою зіткнулись усі міські школи.

«У школах проблема з підручниками є, і не треба цього приховувати, — написала одна із читачок. — А ті тьотки, які звітують, що у нас все добре і підручники є, нічого іншого сказати не можуть, а може, не знають».

Директори тернопільських шкіл проблему не заперечують. Кажуть, що затримка — за видавництвами. Адаже на останніх наразі — надто велике навантаження.

Альтернатива — електронні версії

— Ситуація покращується щодня — минулого тижня принесли книги для восьмого класу. Кілька днів тому — для четвертого, — каже директор школи №24 Ігор Каразія. — Найбільша проблема із підручниками — у четвертих та сьомих класах. Ми провели необхідну роботу, проплатили кошти видавництвам. Тепер довозять книги. Запевняють, що до кінця вересня нас забезпечать підручниками повністю.

В інших класах, за словами директора, проблем немає. Батькам не потрібно купувати підручники. Окрім того, додає він, учні завжди

— У моїй школі деякі підручники ділили між двома учнями. Одному дали одні підручники, іншому — інші, — каже семикласниця Настя Ваврик

АРХІВ ТЕТЬЯНИ ВАВРИК

можуть скористатись електронним варіантом.

— В інтернеті є електронні версії. Є такі і у нашого секретаря, — каже пан Каразія. — Тож якщо комусь потрібно, нехай приходять, перекидає собі на флешку і роздруковує. В школі є копіювальна техніка. Окрім того, усі кабінети забезпечені проекторами і телевізорами. За необхідності до ноутбука можна підключити проектор та працювати.

Про майже щоденне поповнення шкільної бібліотеки для класів, що навчаються за новими програмами, говорять у школі №18. Тут кажуть, що наразі навчальний заклад забезпечений книгами на 60%. Майже аналогічну відповідь щодо четвертих, сьомих та восьмих класів дали й у кількох інших школах. І запевнили, що

учні інших класів не мають таких проблем.

— Навіть якщо у школах бракує підручників з певних предметів, то ми можемо обмінюватись книгами з іншими школами, — розповіли у бібліотеці закладу №10. — Єдине, що якщо батьки виявляють бажання, щоб діти вивчали іноземну мову за, приміром, оксфордськими книжками, доведеться їх купити.

Натомість у ТНВК «Школа-колегіум патріарха Йосипа Сліпого» розповіли, що деяких підручників бракує не тільки у 4-х, 7-х, 8-х класах. Це пов'язано зі збільшенням кількості учнів. Тут із ситуації вийшли так: дали старі книги або пошили в інших навчальних закладах. На підручники для восьмого класу, що цього року перейшов на нову програму, також чекають.

Позитивні прогнози щодо вирішення проблеми роблять і в управлінні освіти міськради, і у Тернопільському комунальному методичному центрі науково-освітніх інновацій та моніторингу.

Просили, щоб книги дали вже

— У п'ятницю (9 вересня — прим. ред.) центральні школи — №№3, 4, 5, 6, 18 і 24 отримали частину підручників для четвертих, сьомих та восьмих класів, — розповідає директор комунального методичного центру Галина Литвинюк. — Сьогодні-завтра (12-13 вересня — прим. ред.) область забезпечить «Сонячний» і «Східний». Далі буде «Дружба». Ми просили область, аби Тернопіль забезпечили підручниками насамперед. Адаже в нас батьки чи не найактивніше порушують цю проблему. Тож нам постійно доводиться пояснювати, чому так сталося.

За словами директора, проблема із новими підручниками для 4-х та 7-х класів виникла ще торік. І весь рік держава та область розробляли механізм забезпечення та оплати навчальної літератури. Так, впродовж року у репозитарії педагогі обирали підручники, переробляли списки. Далі — з держбюджету на книги виділили 50% суми, з міського — ще стільки ж. Свою частку місто, за словами пані Литвинюк, перекинуло на область.

— Голова терміново дав 1 млн 353 тисячі, і фактично область протримала майже до кінця грудня, а тоді казначейство завернуло, бо не було механізму, куди далі ті гроші мали іти, — продовжує вона. — Тому десь виникла затримка з оплатою та друком. Наразі книги поступово надходять. Ідуть вони з різним відсотком. Щодо би приходять вантаж, близько 20 тонн. Розсилка приходять на центральний обласний пункт. Там працює троє-чотири людей. Відповідно, розвантажити, порозділяти за авторами, посортувати для кожної школи міста та області швидше технічно неможливо.

Підозрюваний у вбивстві студента досі не покараний

СВІТЛАНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Майже два роки у Харкові судять підозрюваного у вбивстві другокурсника юридичної академії, уродженця Тернопільщини Віктора Попіля. Батьки у розпачі — результату жодного, а справу можуть пустити по новому колу.

Адаже справу розглядає колегія із трьох суддів. Один із них, кажуть родичі загиблого, написав рапорт. Якщо документ підпишуть, то до справи долучиться новий суддя. А це означає новий судовий розгляд.

— У мене просто крик душі, — каже мама вбитого хлопця Світлана Попіль. — Харків — це не Тернопіль. Я не можу звинувачувати когось у зацікавленості. Але й з тим, що відбувається, миритись не можу. Уже було понад 30 судових засідань. Справу постійно переносять. І не на два тижні, а на місяць. Захист весь час про щось клопочеться. Судді задо-

вольняють клопотання. Так воно тягнеться і тягнеться. І це при тому, що є всі докази, є відео з камер відеоспостереження. Мені здається, що роблять для того, аби йому сидіти було менше — день в ізоляторі рахують за два. А тепер ще дуже велика імовірність нового судового розгляду.

Нагадаємо, 5 жовтня у Харкові зарізали другокурсника Харків-

виникла перепалка. Згодом хлопці вийшли з'ясувати стосунки на вулицю. Віктор у цьому участі не брав, однак із незрозумілих причин вбивця накинувся на нього. Він за лічені секунди позбавив хлопця життя, перерізавши ножом сонну артерію. Після вбивства ЗМІ зарясніли заголовками, що студента вбили за патріотичні вигуки. Мовляв, конфлікт у харківському

хлопець проходив у справі як свідок. Як виявилось згодом, він не тільки вбив Віктора, а й поранив ще двох його друзів. Згодом статтю, за якою висунули обвинувачення підозрюваному, перекваліфікували. З частини І статті 115 Кримінального кодексу на частину II.

— Хочу, щоб ви розуміли: прокурор направляє у суд обвинувальний акт, а на судовому засіданні уже заявляє, кого потрібно опитати і таке інше, — розповідає представник пані Світлани у суді, адвокат Віктор Шепетуха. — Захист заявляє про своє. Потім були накладки: то один свідок не з'явився, то інший. Згодом захист заявляє про необхідність проведення експертизи — психіатричної, психологічної і так далі. Суд це задовольняє, аби під час апеляції не було скарг, що суд не у повному обсязі вивчив справу.

Також не можуть опитати у суді одного із постраждалих — колишнього однокурсника загиблого.

Той є уродженцем Криму і наразі перебуває удома. Під час досудового слідства він надав свідчення, був на одному чи двох перших судових засіданнях, а згодом вийав на півострів.

— Проблема тут швидше в організації роботи суду, — каже адвокат. — Справу переносять на ту дату, коли разом можуть зібратись тих троє суддів. Адаже в кожного є й інші судові розгляди. Єдине, чого не хотілося б, аби одному із суддів підписали рапорт до винесення вироку. Адаже це означитиме новий судовий розгляд. Минулого разу, у серпні, уже мали бути судові дебати. Однак суд вирішив викликати судово-медичного експерта, який дасть відповідь на запитання щодо завдання тілесних ушкоджень. Адаже у справі йшлося про одну травму, через яку Віктор і загинув. Але у хлопця була ще одна. Підозрюваний пояснити це не може.

Наступне судове засідання призначили на 18 жовтня.

«Невдовзі після вбивства підозрюваний — на той час 24-річний безробітний харків'янин — сам з'явився з повинною. Хоча спершу хлопець проходив у справі як свідок»

ської юридичної академії — Національного юридичного університету ім. Ярослава Мудрого Віктора Попіля. Трагедія трапилась в одному із місцевих ресторанів — там житель Тернопілля святкував день народження свого друга. Між компанією Віктора та ще однією

барі виник саме через це. Утім, офіційно таке ніхто не підтвердив, а представники навчального закладу сумнівались у такій імовірності.

Невдовзі після вбивства підозрюваний — на той час 24-річний безробітний харків'янин — сам з'явився з повинною. Спершу

«У МЕНЕ ІНША ЗБРОЯ – ЗБРОЯ СЛОВА»

Гість міста ■

Соліст «Тартака» любить погуляти центром Тернополя, також йому подобаються тернопільські кафе та ресторани і ціни у них. Проте найбільша цінність у нашому місті для Сашка Положинського – це люди

МАР'ЯНА ДОХВАТ, 097-783-53-39,
MARJANA.DOKHVAT@GMAIL.COM

Чому «Тартак» не приїжджає у Тернопіль і коли ж все-таки тернополяни зможуть відвідати концерт гурту, в ексклюзивному інтерв'ю для «RIA плюс» розповів соліст гурту Сашко Положинський.

З Сашком ми поспілкувалися під час його тренування в одному з тернопільських тренажерних залів. Співак поділився секретами, як він підтримує форму, розповів про АТО, новий проект і майбутній концерт у нашому місті.

— Мої заняття спортом залежать від того середовища, у яке я потрапляю, — каже музикант. — Якби я не був у Тернополі, де в мене багато друзів-спортсменів і тренерів, то я навряд чи тренувався б. Товаришю з Валерієм Чоботарем, Віктором Мащукором, і вони мене затягують до себе на тренування. І Микола Гринчук мене добряче ганяє. Є у Тернополі люди, які мене спонукають до спорту, і тут мені легше бути спортсменом.

В інших містах зі спортом у Сашка складніше. У Києві співак грає у футбол, а друзі час від часу залучають його до тренувань.

— У Тернополі є люди, які мене спонукають до спорту, — каже Сашко Положинський. — І тут мені легше бути спортсменом

А загалом, як жартує Сашко, чи не єдина спортивна вправа, яку він найчастіше виконує, — підняття ложки під час їди.

— А взимку ще можу покататись на сноуборді, якщо це можна назвати спортом, — додає чоловік. — Я прихильник і активного відпочинку, і більш спокійного. Якщо є можливість мандрувати, то я мандрую. Якщо ні, то ховаюсь трішки від людей або на природі, або вдома.

Від мобілізації не ховається

Соліст «Тартака» неодноразово був у зоні АТО з концертами на підтримку військових. Востаннє він їздив до них у червні.

— Загалом ми тоді дали близько десяти концертів, — пригадує співорозмовник. — Раніше я їздив у зону АТО у парі з Riffmaster, а тепер він уже сам почав їздити. Я поки що не маю компаньйона. А нашої армії допомагаю по можливості. Знаю кількох волонтерів, які активно допомагають військовим, то я через них щось передаю.

Час від часу Сашко і сам задумується, щоб піти добровольцем в АТО, але чоловік розуміє, що боєць з нього не дуже.

— Я це чудово усвідомлюю, — каже співак. — А відколи я почав спілкуватись із тими людьми, які були на передовій, які ще зараз там, то розумію, що те, що я роблю тут, не менш важливе, ніж служба на передовій. Давайте називати речі своїми іменами — ця війна триває і зараз вона яскраво виражена і в збройному конфлікті, і в інформаційному протистоянні. І в цій війні я давно на стороні України. Захищаю її, наскільки можу, у ролі автора та виконавця пісень. У мене інша зброя — зброя слова.

Утім, від мобілізації Положинський не ховається, каже, якщо прийде повістка, то піде служити. — Якщо Батьківщина скаже: «Положинський, без тебе там ніяк», то я не тікати, — додає чоловік. — Поки цього немає, мабуть, все-таки я потрібен тут.

Наразі співак бере участь у проекті «Кілька хоробрих хлопців». Нещодавно у Тернополі представили тизер (рекламне повідомлен-

ня — прим. ред.) тернопільського серіалу з однойменною назвою, яку обрали завдяки пісні Положинського — «Кілька хоробрих хлопців».

Сашко Положинський вважає проект «Кілька хоробрих хлопців» важливим. Йому хотілось би, щоб таких було якнайбільше по всій Україні.

— Держава цим не займається, але як показало сьогоднішня, це дуже потрібно, — продовжує артист.

«Тартак» планує концерт у Тернополі

— Нас Тернопіль трохи обламав з концертами, — продовжує Положинський. — Нас уже давно не запрошують на відкриті концерти до вашого міста. Я розумію, що, можливо, ми уже дещо набридли. Бо якийсь час ми активно виступали у Тернополі. А зараз, можливо, організатори концертів дають тернополянам можливість трішки від нас відпочити. А з іншого боку, показовим є той факт, що квитки на концерт «Тартака», який мав відбутись у рамках всеукраїнського

туру, присвяченого новому альбому «Вічність», — не розкупили. Кажуть, що була погана реклама, але ми цього не знаємо. А розійшлась інформація, що «Тартак» відмінив концерт у Тернополі через те, що люди не придбали квитків. Отже гурт тут уже нецікавий і не будемо більше запрошувати. Ну так уже склалось.

Проте приїхати з концертом до Тернополя «Тартак» все-таки планує. У грудні цього року гурт святкуватиме 20 років, тож згодом музиканти планують ювілейний тур. Соліст колективу каже, що не оминуть і Тернопіль.

Оцінив оновлену «Циганку»

Поділився Сашко Положинський і своїми враженнями про Тернопіль, розповів, хто тут є його друзями.

— Я не скажу, що є таке місце, куди я щоразу приходжу, коли я у Тернополі, — каже Сашко. — Хоча ні, є таке місце — це спорт-клуб Валерія Чоботаря. От його я не оминаю. А загалом мені подобається погуляти містом, пройтись набережною. От побачив вашу оновлену «Циганку». Уже читав пости луцьких активістів, які пишуть, що у Тернополі щось роблять, а в Луцьку, якщо щось і змінюється, то лише для того, щоб влада набила собі кишені.

Порівнюючи Луцьк, звідки Сашко родом, і Тернопіль, співак стверджує, що у нашому місті все виглядає більш сучасно.

— У Луцьку в центрі міста уже багато років не працює фонтан, але там завжди багато молоді, яка катається на скейтах, роликах, — каже співак. — От чому не зробити скейт-парк замість того фонтану? І всі будуть щасливі, буде модно і сучасно. У вас хоча б щось намагаються робити, і луцькі активісти ставлять Тернопіль у приклад.

Сашко Положинський гостював у Тернополі впродовж тижня. 10 вересня він навіть взяв участь у змаганнях «Тернопільська Озеряна» — бігав навколо Ставу разом із професійними спортсменами та аматорами і здобув третє місце.

«Плівка передає кольори, якими вони є в житті»

ЮЛІЯ НІКІТІНА, 098-872-87-81,
JVOLNIKITINA@GMAIL.COM

На відміну від цифрового фотоапарата, в якому є необмежена кількість кліків, плівковий змушує робити обдуманий кадр. Оскільки плівку тепер знайти складно, фотолюбители ладні купувати прострочену за шалені гроші.

Найпростіший фотоапарат можна зробити власноруч за «гривню».

Плівкове фото поволі «вимирає». Не дають йому відійти у небуття тернопільські фотолюбители Мар'ян Радковський, Павло Лотоцький та Іван Поливода. Вони запевняють, що плівкове фото виглядає в рази живіше та красивіше, ніж цифрове.

— Плівкове фото — для тих, хто любить ускладнювати собі життя, — жартує Мар'ян Радковський. — Ти фотографуєш ніби наосліп. У цифровику на екрані мож-

на подивитись, чи вийшло фото, і зробити ще з десяток спроб. А тут, поки не «відстріляєш» 36 кадрів та не проявиш, нічого не видно. Плівковий фотоапарат змушує робити обдуманий кадр. Хоча потрібно дуже постаратись, щоб плівкове фото вийшло негарним. Коли я вперше проявив свої фото з плівки, побачив кольори такими, якими вони є в реальному житті.

За словами Івана Поливоди, знайти прострочену плівку, яка є кращою за нову, у Тернополі майже нереально, хіба в когось завалалась. Її можна придбати лише в інтернеті. Ціна за 36 кадрів на плівці може коливатись від 70 до 400 грн.

— Зробити з цього бізнес складно, — говорить Павло Лотоцький. — Як мінімум потрібно знайти таких же божевільних, які кайфують від плівки. Майже усі замовляють цифру, а фотографів

обирають за порадами знайомих. До того ж потрібно закупити апаратуру, реактиви для проявки фото, потрібна темна кімната і крутий фотоапарат. Я намагаюсь балансувати, бо плівка робить гарні світлі сюжети, а цифра дозволяє краще працювати у темряві.

До слова ретрофотоапарат можна знайти в Україні на блошиному ринку за ціною від 100 грн. Щоправда, ціна не завжди означає якість. Адже чимало продавців й гадки не мають, чи він справний і як ним користуватись. У Польщі такі ж фотоапарати коштують тисячі гривень.

Фотолюбители розповіли і про бюджетний варіант «камери за гривню», яку можна зробити з коробки сірників — з одного боку плівка, з іншої — отвір. Як це не дивно, але вона формує зображення. Усі тонкощі створення камери-обскура — в інтернеті.

Тернопільські фотолюбители стверджують, що плівковий фотоапарат змушує робити більш обдуманий кадр

«Залізна» дистанція завершувалася біля причалу на набережній Ставу. За тим, як фінішують учасники, спостерігали перехожі та друзі спортсменів

Учасники змагань фінішували з великою радістю

Стартували змагання на Дільному пляжі, де учасники здійснили заплив у 200 метрів

ПЛИВЛИ, ЇХАЛИ ВЕЛОСИПЕДАМИ І БІГАЛИ

Спорт ■ Ідея організувати змагання з аматорського триатлону «Серце залізної волі» в організаторів виникла після того, як вони взяли участь у забігу від «RIA плюс» «Рухаємо Тернопіль»

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
TSEBRIJ@GMAIL.COM

Проплисти двісті метрів, проїхати велосипедом дев'ять кілометрів, а тоді ще й пробігти 4,5 км довелося учасникам змагань з аматорського триатлону «Серце залізної волі». Змагання відбулися у нашому місті нещодавно. Участь у них взяли 33 учасники з Тернополя, Радивилова, Чорткова і Львова. Серед них були дві дівчини.

Всі спортсмени — аматори у триатлоні. Це люди, які займаються велоспортом, бігом чи плаванням. Серед них є й чемпіони. Приміром, Віталій Волинець — майстер спорту України міжнародного класу з плавання. До речі, саме він здобув перше місце у змаганнях «Серце залізної волі».

У нас немає інфраструктури

Загалом такого виду спорту, як триатлон, у Тернополі немає. Тож змагання були аматорськими. Організатори готувалися до них два місяці. Особливо важко було знайти учасників та продумати дистанцію.

— Триатлон — це олімпійський вид спорту, який давно є в олімпійській програмі, — розповідає організатор змагань Іван Янюк. — У Тернополі триатлону немає, але це питання до Федерації триатлону та спортивних організацій. Та й загалом у нас немає інфраструктури для професійного триатлону. Адже сюди входять три види спорту, звідси

Серед 22 учасників змагань були лише дві дівчини. Першою з них фінішувала Наталія Фігурська (праворуч)

«тріа» (три — прим. ред.). Це плавання, їзда велосипедом та біг. Насправді триатлон має набагато довші дистанції, ніж були у нас. Ми брали за зразок не олімпійський вид спорту, а міжнародні змагання Iron man. Це залізна дистанція — 3,8 км плавання, 180 км їзди велосипедом, 42 км бігу. Ці відстані ми зменшили у 18 разів. У Тернополі не займаються таким видом спорту, бо немає де. Адже потрібна велотраса, дорога для бігу і водна дистанція. Якби ми проводили справжні змагання з триатлону, то, можливо, зголосився б лише один учасник.

Ідея організувати змагання з триатлону у Тернополі належить депутатам молодіжної міської ради Іванові Янюку та Назарові Якимцю. Вони є членами комісії з національно-патріотичного виховання. Окрім того, тернополяни долучилися до програми розвитку спорту у Тернополі.

— Ми вирішили проводити спортивні змагання, які популяризували б спорт, — каже Іван Янюк. — Адже, щоб люди почали займатися спортом, має бути заохочення. До речі, ця ідея виникла

після того, як наша ГО «Нове покоління Тернопільщини» 29 травня взяла участь у забігу від «RIA плюс» «Рухаємо Тернопіль». Це були змагання у лайтовому режимі. А ми вирішили організувати щось складніше, щоб учасниками стали люди, які серйозно займаються спортом.

Не всі хотіли плавати у Ставі

Щоб взяти участь у змаганнях з триатлону, потрібно щодня бігати, кататися на велосипеді та плавати. Залучити людей до таких змагань — це дуже копітка праця, розповідає співорганізатор змагань Михайло Онишків.

— Потрібно не одну годину працювати над тим, щоб переконати людей, — каже він. — Адже потрібні учасники, які зможуть виконати це все разом. Як організатор змагань, я відповідав за технічний бік справи. Я вже четвертий рік є організатором пригодницьких перегонів «Террен». З них почалися гонки на велосипедах, організація квестів. На всі заходи, які я організую, приїжджають люди з різних міст, це така туристична тусовка. Бага-

то з них долучилися і до змагань з триатлону.

Підготовка до «Серця залізної волі» тривала два місяці. За основу організатори взяли вже відпрацьований проект — «Мультигонка Gorgany.te», який реалізували під час свята «Рухаємо Тернопіль».

— Мультигонка передбачала 12 км велосипедом та 4,5 км бігу, — продовжує Михайло Онишків. — Тож для змагань з триатлону ми взяли за основу трасу мультигонки. Та в нас була проблема — нема де плавати. У Тернополі є лише одне сертифіковане для купання місце — на Дальньому пляжі. Відповідно, всі змагання потрібно було підлаштувати під цю зону.

Як кажуть організатори, у них склалися враження, що багато учасників відмовилися від змагань саме через плавання. Адже в Тернополі дуже слабо розвинута водна інфраструктура. І якщо можна бігати, де заманеться, та й стадіонів біля шкіл у нас достатньо; якщо навіть попри брак велодоріжок можна знайти де покататися велосипедом, то спеціально створеної водойми, чистої

та безпечної, у нас нема.

— Як мені пояснили, плавання у басейні та у відкритій водоймі — це дві різні речі. Навіть не всі ті, хто добре плаває у басейні, не ризикнуть зануритися у відкритій водоймі, — каже Іван Янюк. — Багато людей мені говорили, що якби були змагання з велогонки та бігу чи щось подібне, то вони взяли б участь. Саме із плаванням були найбільші проблеми. До слова, ми очікуємо, що організація змагань з триатлону приверне увагу влади до вирішення проблем нашого Ставу.

Дівчата не здалися

Стартували змагання з Дальнього пляжу. Спершу був заплив на 200 метрів, далі — транзитна зона, де лежали речі учасників. Усі перевдягнулися, взяли велосипеди, проїхали дистанцію, залишили двоколісні та шоломи і побігли до фінішу, який був на причалі навпроти Тернопільського замку. Першим дистанцію подолав Віталій Волинець, на другому місці — Сашко Гром'як, на третьому — Олег Санніков (м. Львів). Фінішували і дві дівчини. Щоправда, Любов Дерех травмувалася, але не здалася. Першою була Наталія Фігурська.

Своїми враженнями від змагань поділився Олександр Гром'як, який посів друге місце. Хлопець каже, що спеціально не готувався, бо у нього — активний спосіб життя.

— Я побачив у соцмережах оголошення про змагання і подумав, що ці змагання мені підходять найбільше, — розповідає він. — Адже я займаюся не одним видом спорту, веду активний спосіб життя, часто плаваю, бігаю, катаюся на велосипеді. На призові місця навіть не сподівався, тому що було багато добре підготовлених спортсменів. Але так склалося, що я добіг до фінішу другим.

Організатори змагань з аматорського триатлону обіцяють, що на цьому не зупиняться. Під брендом «Серце залізної волі» вони планують влаштувати змагання і надалі. Щоправда, кожного разу змінюючи види спорту.

— Наступні змагання відбудуться також восени, але трохи пізніше. Ми саме визначаємося із видами спорту, — каже Іван Янюк. — Читайте в анонсах, коли це буде, які види спорту та умови участі.

На Мадагаскарі Віталій Дерех побував у рамках проекту «3 RIA на край світу» від Медіа Корпорації RIA. Окрім того, відвідав Танзанію та Кенію

Січневий похід на гору Піп Іван — хороша нагода помандрувати безлюдними горами. Цього разу Віталій ходив у Карпати без намету

ГОРИ ВЧАТЬ БОРОТИСЯ З ТРУДНОЩАМИ

Пригоди ■ Перший раз у гори варто йти з досвідченим провідником. А коли зрозумієте, що це ваше, і зможете орієнтуватись за картою з компасом, тоді можна вибиратися у гірський похід самому

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
EUGENIA.TSEBRIJ@20MINUT.UA

Як не заблукати у гірських походах, як вижити там без харчів та багато інших корисних порад може дати мандрівникам тернопільський журналіст, пластун та екстремал Віталій Дерех. Він навіть проводить семінари з виживання для мандрівників. Хоча каже, що фахівцем із виживання ніколи себе не вважав. Просто має багатий досвід походів у гори і готовий ним поділитися з іншими.

Мандрувати Карпатами Віталій почав із 16 років. Каже, що відтоді багато змінилося, адже ще якихось 10-12 років тому зустріти людину у горах було майже неможливо.

— 3 тих, хто йшов у гори, дивувалися, — каже Віталій Дерех. — Кататися на лижах — це ще півбіди, а пішки... Це вже тепер дуже популярно. Та й насправді гірські походи — це чудово! Тому що люди змінюють ставлення до життя, вчаться переборювати справжні труднощі. І милуватися незвичайною красою. Хоч цікавіше, коли ти йдеш безлюдною місциною, аніж тоді, коли кожних п'ять кілометрів бачиш туристичну групу. Та водночас туристи завдають шкоди Карпатами, бо багато хто там залишає сміття.

У горах без намету

Перший раз у гори Віталій Дерех радить йти з досвідченою людиною — провідником чи фахівцем із турклубу.

— Коли ви зрозумієте, що це ваше і готові до походів, а також можете орієнтуватись за картою з компасом, тоді можна вибиратися у гірський похід самому, — каже Віталій. — Це не є дуже небезпечно, але для початку слід обрати нескладний маршрут.

Як пластун із багаторічним стажем Віталій неодноразово проводив заняття з виживання в горах для вихованців «Пласту». Хлопець був у складних мандрівках взимку з аномальною кількістю

снігу чи, наприклад, у походах з обмеженою кількістю речей і ночував без намета. Тому впоратися з труднощами у горах нашому співрозмовникові під силу.

Разом із групою туристів, які хочуть навчитися правильно поводитися в екстремальних ситуаціях, Віталій вибирається у гори на три дні.

— Це люди, які хочуть мандрувати. І якщо з ними щось трапиться, потрібно, щоб вони не розгубилися, — каже він. — Я даю їм базовий рівень. Адже в Україні немає надзвичайно складних погодних умов, але є зима, є міжсезоння. І, на жаль, щороку у Карпатах, особливо взимку, гинуть люди, які обриваються з карнизів, блукають, замерзають.

Розводить рідкісних буйволів у Карпатах

Завдяки походам у гори Віталій Дерех познайомився з німцем Мішелем, який сім років тому приїхав в Україну і втілює в життя екологічний проект — розводить у Карпатах рідкісних буйволів. До речі, раніше цей чоловік займався порятунком китів і інших тварин, які вимирають.

— На схилі гори Пересліп, поблизу села Кваси, він збудував колибу і там живе разом із місцевими пастухами, спілкується кумедним галицьким діалектом упереміш із німецькими словами, — розповідає Віталій. — На літо виводить буйволів у гори. На зиму спускається в село і на закинутій фермі доглядає тварин.

Дорогою в гори із мандрівниками-учасниками семінару Віталій відвідує і полонину з буйволами. Там туристи слухають лекцію про екологію від ГО «Екологічний спротив». Далі мандрівники вирушають у похід, де час від часу зупиняються й обговорюють різні теми.

— Все починається від звичайних правил туризму — як правильно зібрати наплічник, що брати з собою, а що буде зайвим, як

АРХІВ ВІТАЛІЯ ДЕРЕХА

Буйволи на фермі біля гори Пересліп настільки сильні, що на них можна кататися. Але буйволиці з телятами до себе близько не підпускають

правильно одягатися, — каже Віталій. — Потрібно знати, що наплічник має бути максимально зручним, важкі речі складаємо донизу, легші — зверху. Також обов'язково зверху має бути дошовик. Краще вдягнути у похід сорочку з довгими рукавами і довгі штани, адже маршрут у горах не завжди пролягає через стежки та дороги, а й через хащі. Взуття обов'язково має бути на твердій підшві. Найкраще — це трекінгові черевики або спеціальні кросівки. Щоб було

зручно та не відчувалися камінці.

Розвести вогонь струною від гітари

Якщо ви заблукали в горах — треба зупинитися, заспокоїтися, випити води і скласти план дій, радить Віталій Дерех. Можливо, цей план буде змінюватися, і це нормально, але він має бути. План має складатися з моментів, які допоможуть комфортно почуватися у несприятливому середовищі: щоб у вас була вода, їжа, прихисток

на ніч та вогонь. Тож вам потрібно спланувати, де ви це все візьмете. Залежно від того, куди ви потрапили, на перший план виходить одна з цих речей. Наприклад, якщо ви у горах влітку, то вода у вас є, бо з цим у горах не проблема. Їжу влітку ви знайдете — ягід у горах багато. Але настає ніч, і вам потрібно десь переночувати — це на першому місці. На другому — вогонь.

— Кожен мандрівник повинен навчитися розводити вогонь з одного сірника в будь-яку погоду, — каже Віталій. — Коли людина це вміє, можна вчити, як розводити вогонь без сірників. Способів є багато — за допомогою батарейки, лінзи чи струни від гітари. Але так ви не розпалите вогонь, якщо не навчитеся це робити сірником за різної погоди. Узагалі в горах розвести вогнище взимку на висоті, де розріджене повітря, складно. Хоч є сірники, але усе в снігу. Сухого дерева мало, а розріджене повітря не сприяє загорянню. Та це доводиться робити, бо інакше можна замерзнути. До речі, більшість учасників семінару вперше ночували під відкритим небом. Ми розпалювали спеціальне вогнище — триколод, натягували тент між деревами на випадок дощу. Зазвичай я ночую просто під зірками у спальнику на карематі, або й без.

Спробувати з'їсти равлика чи жабу

Також Віталій Дерех вчить мандрівників, як не вмерти з голоду в горах, коли за якихось обставин вони опинилися там без харчів.

— Кожен пробував з'їсти жабу, равлика та іншу дрібну живність, яку можна знайти в лісі чи в горах, — розповідає він. — Я показую, як правильно це все приготувати на вогні. А загалом влітку знайти щось їстівне в горах — не проблема, адже де не глянь — всюди ростуть чорниці, суниці, малина, ожина. А от навесні з цим важче, взимку взагалі складно. Тому надія лише на те, що щось вполюєш. Окрім того, можна їсти бруньки, вербові котики, корінь копитняка.

Віталій додає, що в його мандрівках вміння виживати у дикій природі часто стають у нагоді.

— Приміром, нещодавно я їздив у Чорнобиль, а там дуже важко знайти питну воду, — каже хлопець. — Джерел там немає, тому воду треба фільтрувати, набираючи з річки чи болота.

НАПИСАЛА РОМАН ПРО СВЯТУ ТЕКЛЮ

Книга ■ Героїня нового роману тернопільської письменниці – свята Текля, яку здавна вважали покровителькою Тернополя і фігура із 1882 року якої стояла на збігу сучасних вулиць Опільського, Качали та Камінної. Це Текля, яка зцілює серця, каже авторка

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58,
WOLODYMYR.MOROZ@GMAIL.COM

Роман про святу Теклю — покровительку Тернополя — представить на Форумі видавців у Львові тернопільська письменниця Леся Коковська-Романчук.

Матеріали для твору під назвою «Благословен, хто йде» його авторка збирала протягом семи років, а написала за 17 днів.

— Книга уже у друці. Її презентація відбудеться на Форумі видавців у Львові. У Тернополі презентацію, як я думаю, можемо зробити 7 жовтня, у день святої Теклі, — розповідає письменниця. — Це перша книга великого роману, події якого розгортатимуться впродовж тривалого часу, починаючи від I століття нашої ери. Я писала християнський твір, адже доносити Святе Письмо до людей можна різними шляхами. Чим захопливішим буде цей шлях, тим із більшою цікавістю вони дізнаються про ті речі, які вважали серйозними і навіть суворими. Вони зможуть дізнатися про ці речі у людський спосіб — пройти з апостолами шляхами їхніх місійних подорожей...

Так, на сторінках роману Леся Коковська-Романчук відтворює

першу місійну подорож апостола Павла.

— Там дійовими особами є Павло, Варнава, біблійні персонажі Онисифор, Трифена. Їхні імена мало що говорять людям, але якщо пошукати у джерелах, то можна багато розповісти, — продовжує тернополянка. — Приміром, нашу героїню Теклю узагалі не Теклею звати. На одній з ікон є грецький підпис «Теоклея», що означає «Слава Божа». Це грецьке ім'я, але вона була не зі Сходу, а римлянкою, донькою одного з перших намісників Іконіума.

Книга «Благословен, хто йде» — історична і базується на достовірному історичному матеріалі.

— Вона ні у чому не суперечить біблійним джерелам, тому що за цим дуже пильно стежив отець (о. Тарас Коковський, парох лютеранської громади у Тернополі — прим. авт.). Так мені Бог дав такого консультанта, — зазначає авторка. — Сподіваюся, книга буде цікавою і для молоді, і для старших людей. Та ще враховуючи те, що Текля — покровителька нашого міста. Вона зцілює серця, творить чудеса. Ці дива справді трапляються, і одне

АРХІВ ЛЕСІ КОКОВСЬКОЇ-РОМАНЧУК

Підготовка до написання роману про святу Теклю тривала сім років, а написання твору — лише 17 днів, каже Леся Коковська-Романчук

з них сталося зі мною. Я просто хочу, щоб люди про це знали, знали про те, що мають такий шлях до зцілення свого болю, до вирішення своїх проблем. Цей шлях дає нам Господь.

Над романом Леся Коковська-Романчук працювала протягом семи років, із 2009 року.

— За цей час я двічі побувала в Італії, щоб відчути себе у реаліях давнини. А от книгу написала

за 17 днів.

Книжку друкує видавництво «Навчальна книга Богдан». Видання матиме понад 160 сторінок.

— Це буде перша книга із великого роману, який продовжиться описом подальших шляхів апостолів, — ділиться планами тернопільська письменниця. — Зокрема, буде роман про апостола від сімдесяти Климента. Потім — про Кирила

і Мефодія, а закінчиться Хрещенням Русі-України князем Володимиром. — Якір святого Климента, який загинув у нас, на території України, у Херсонесі, це праобраз нашого Тризуба. Це одна зі сталих версій походження Тризуба.

Тож Леся Романчук запрошує і на львівську, і на тернопільську презентацію усіх, кому її роман є цікавим.

РЕКЛАМА

Гарячі ціни тижня

(з 14.09.2016 по 20.09.2016)

КОТЕЛ на дрова
ECO DIM

5900 грн.

ТИТАН-24 кВт
сталь - 8 мм
час горіння 8-24 години

096 377-19-00
050 377-19-00
0352 510-510

Консультації щодо оформлення - БЕЗКОШТОВНО!

* на умови придбання через Державну програму відшкодування вартості обладнання

ВІКНАР'OFF МАЙСТЕР ВІКНАНОЇ СПРАВИ
ФІРМОВИЙ САЛОН
www.viknaroff.te.ua

К. Острозького 70,
тел.: (0352) 42-00-52, (097) 909-49-46, (097) 909-49-43
15 квітня, 6 (р-к "Опіон") тел. (0352) 51-19-25, (095) 919-40-34

LWS 3 NEW 1244 грн.
ClassicLine 400 1443 грн.

СОЛЯНА ЛАМПА
із природної каміної солі, вкрай понад 250 млн. р., призначена для моделювання мікроклімату сонячних печер, які використовуються і лікувальною метою.

Соляна лампа — гарний подарунок рідним, друзям та собі.

http://www.solovino.ua/
Соляна кімната у Тернополі,
вул. Бродівська, 5а,
(район 4-ого магазину),
тел.: 42-44-28, (067) 995-60-14

ВІД 200⁰⁰ грн

Каміни Топки
Мармур, камінь

www.kamin-top.com.ua
ПП «Вершина комфорту»
(0352) 42-05-42,
(096) 22-77-337, (050) 227-19-68

ВІД 3000⁰⁰ грн

Двері міжкімнатні
Пліва МДФ
Готовий виріб до 3 тижнів
модель має 3 види дизайну

в асортименті **ПОНАД 100**
ДВЕРІ ВІЛЮРСЬКІ МОДЕЛЕЙ

м. Тернопіль
вул. 15 квітня, 5а
(«Сільпо», 2 поверх)
(0352) 511-011
(067) 67 41 800
(050) 60 26 100

Формусмо дилерську мережу

1866⁰⁰ грн

ШАФИ-КУПЕ від виробника

www.komandor.te.ua

пр-т. С. Бандерн, 11 Б,
(зуп. Станіон)
тел. (067) 340 58 94, (0352) 42 10 07

ВІД 4 500⁰⁰ грн

Тусівка українців на острові Пенанг під час святкування Дня незалежності України у 2015 році

Прапор України на один день — День незалежності почепили на український guest-house у центрі Джорджтауна. Цим закладом керує хлопець з Івано-Франківщини Орест Білоус

УКРАЇНЦІ У МАЛАЙЗІЇ: «ЯКЩО ТИ БІЛИЙ — ОТЖЕ, НЕ НАДУРИШ...»

Діаспора ■ У сферах цифрових технологій і туризму часто працюють українці у Малайзії. У цій країні легко адаптуватися, тут переплелися різні традиції і люди дуже доброзичливі. І все ж більшість українців не планують там залишатися

Близько 70 українців зареєстровані на консульському обліку у Малайзії — країні в Південно-Східній Азії. Із тими, хто на такий облік не ставав, наших земляків у цій державі є близько сотні. Про життя української громади розмовляємо з колишнім тернопольянином Андрієм Яновичем.

— Чи існує організоване культурне життя українців?

— Так, воно є. Перший осередок — столиця, Куала-Лумпур, другий — острів Пенанг. Багато робить консульство. Його працівники організують святкування Різдва, Дня прапора, Дня незалежності. Тож у столиці люди збираються при консульстві. На Пенангу ми також влаштували святкування Різдва. Тут діяв проукраїнський guest-house, директором якого став хлопець з Івано-Франківщини. Декілька років українці там працювали, волонтерили. Туди завжди можна було зайти, почути українську мову. Часом там готували котлету або курку по-київськи. Пригадую, як ми на Різдво приготували налисники, купю, вареники... Але цей хлопець переїхав в інше місце, і guest-house уже не вважають українським. Тут господарюють місцеві китайці. На Пенангу нас залишилися декілька сімей, і ми час від часу їздимо до Куала-Лумпур.

— Чому і коли більшість українців виїхали у Малайзію?

— В основному це ті, хто переїхав сюди уже в цифрову епоху у пошуках роботи.

— Ким вони працюють?

— Більшість тих, з ким я спілкувався, працюють у фірмах, пов'язаних із комп'ютерною технікою. Частина українців/українок одру-

жилися з малайками/малайцями. Багато хто працює у сфері туризму.

— Чи важко адаптуватися?

— Ні. Особливо на нашому острові, який є дуже інтернаціональним. Малайзія — це суміш трьох національностей. Можливо, у Куала-Лумпурі чи на східному узбережжі, де є виражена малайська більшість, меншини вирізняються. А тут — ні. Адаптації сприяє й те, що люди у цій країні дуже добрі. Вони просто супер, і це вражає.

— Як місцеві жителі ставляться до українців? Чи існують стереотипи?

— Малайзійці ніколи не скажуть: «Чому ти сюди приїхав?». Натомість лунає: «О! Ти сюди приїхав! Ти такий цікавий. Розкажи нам, що таке Україна?» Після того, як в Україні впав малайзійський літак, місцеві більше знають про нас і не думають, що це частина Росії. Уже немає такого, як раніше: коли я говорив «Ukraine», а вони перепитували: «UK?» (United Kingdom, Британія — прим. ред.). Тепер вони знають, але не відчувають антагонізму щодо українців. Хоча пояснювати те, що літак збили не українці, а росіяни, їм важко. Вони плутаються у цій темі. Головне ж, що вони дивляться на тебе, як на людину. Щодо українців у них стереотипів немає. Є стереотипи щодо білих людей: якщо ти білий, то у тебе багато грошей. З іншого боку, малайці вважають, що якщо ти білий, то ніколи не надурити, ти — відповідальна людина. Було багато разів, коли я забував гаманець і не було чим заплатити за обід. То це сприймали нормально: «Нічого, потім донесеш». Навіть якщо це буде через два дні. А ще українці — за їхніми мірками високі, тож місцеві думають, що у нас країна високих людей.

— Чи українці, які приїхали, планують там залишатися назавжди?

— Більшість планує повернутися або переїхати в інші країни. Люди тепер інакше ставляться до місця проживання. Головне — сім'я, а місце можна змінити. Залишаться хіба ті, хто створив сім'ю, і то не всі.

— У чому найбільші досягнення/проблеми українців у цій країні?

— Одним із досягнень був згаданий guest-house, де на День незалежності піднімали Український прапор, де іноземці могли побачити портрети Тараса Шевченка, Лесі Українки та Олександра Довженка. Там збиралися навіть ті українці, які народжені за межами Батьківщини. Для мене досягненням є старатися для людей і показувати приклад адекватних українців. Щоб усі бачили, що українець є здоровою людиною, яка не п'є, говорить іноземною, дружна. Проблеми... Їх немає, окрім того, що дуже спекотно.

— Чим особлива кухня країни?

— В її основі — рис і морепродукти. Тут переплелися кулінарні традиції різних культур: індійської, китайської, тайської, індонезійської, японської, корейської, мексиканської, італійської... Тут — уся Азія, навіть більше. Утім, молочних продуктів тут узагалі нема.

— Чи достатньо тут продуктів, щоб зварити, приміром, борщ?

— Квасолу, буряк та зелень продають, а от сметани нема — доводиться купувати австралійський йогурт Greek style, що нагадує нашу сметану. Узагалі молокопродукти сюди довозять з Австралії. Шавель замінюємо місцевою рослиною — кайланом, додаючи ще й лимон. Пенанг вважають кулінарною столицею Азії, але насправді

ФОТО АРХІВ АНДРІЯ ЯНОВИЧА

Мисливці в глибині штату Саравак на острові Борнео готуються вирушати на полювання. Човни тут — єдиний засіб пересування

в Україні страви смачніші. Йогурт коштує три долари за кілограмову банку. Буряк дорожчий за банани, набір для борщу буде коштувати приблизно два долари.

— Якими є соцстандарти та зарплати у Малайзії?

— Це країна контрастів, як і Україна. Є люди, які їздять на Maseratti, а є ті, які живуть у дерев'яних хатках і не переймаються тим, щоб заробляти більше. Багатих людей відносно більше, ніж в Україні. Тут є великий клуб поціновувачів Ferrari. Іноземці у Малайзії заробляють багато. Ми живемо у кондомініумі, в умовах, яких я у Тернополі не міг собі дозволити. Займаємо помешкання на 90 кв. м. Є басейн, тенісний корт, зона для тренування, майданчик із підземним паркінгом, краєвид на море. Але це житло, якому більше 15 років, тому його вважають «нижчим середнього». Якщо брати київські мірки, то 300 доларів, які ми тут платимо за оренду помешкання, — невеликі гроші. Якщо взяти до уваги, що я працюю узимку — в туристичний сезон, а стабільна зарплата є у дружини, то нам ще вдається відкладати на подорожі, на те, щоб прилітати в Україну і ще мати якісь заощадження на майбутнє. Стандарти заробітку для місцевих та експатів

(закордонних працівників — прим. ред.) різняться. Середня зарплата місцевих — 300-400 доларів.

— Скільки коштує віза в цю країну і чи важко туди дістатися?

— Діє безвізовий режим на місяць. Можна купити квиток, і вас пустять пожити. Якщо хочете працювати, доведеться знайти роботу, а потім отримати бізнес-візу. Ще діє програма «Малайзія - мій другий дім» для літніх людей, які переїжджають сюди жити після пенсії. Літаком можна дістатися до Таїланду, а звідти до нас курсує потяг. Квиток в обидва боки коштує не менше 700 доларів.

— Що знають у Малайзії про події в Україні і як їх тлумачать?

— Вони цим сильно не переймаються. Як і українці — подіями у Малайзії та стосунками цієї країни з Таїландом. Це їх не дуже турбує. Від освіченіших я чув, що це Америка колотить воду. Є враження, що тут поширена нелюбов до Америки. Щоправда, не знаю, звідки вона. Можливо, це пов'язане з тим, що тут більшість — мусульмани. У їхніх документах Україна називається «Українська Радянська Соціалістична Республіка».

СПІЛКУВАВСЯ ВОЛОДИМИР МОРОЗ,
067-307-55-58

ЗА ТРИ РОКИ — АВТОСТОПОМ 38 КРАЇН

Подорожі ■ 75% українців не мають закордонного паспорта, 40% ніколи не були у сусідній області. У нас живе радянський стереотип: на подорожі треба мати багато грошей

ДІАНА ОЛІЙНИК, 0-67-346-52-39,
DIANA.OLIJNYK@GMAIL.COM

Без подорожей важко прожити, як і без їжі, вважає 23-річна киянка Христина Жук. Нещодавно дівчина поділилася власним досвідом мандрів автостопом із гостями тернопільського «Вуличного ринку», виступивши з презентацією на фестивалі сучасного мистецтва «арТЕРвізія».

Христина почала подорожувати три роки тому. Уже відвідала 38 країн. Проїхала усю Північну Африку, Америку від Аляски до Флориди, Європу — від Азербайджану до Португалії і від Норвегії до Туреччини. Більшість цих країн вона проїхала автостопом, бо вважає цей вид мандрівки найкращим. Дівчина завжди подорожує з супутником. Також шукає безкоштовне або дуже бюджетне житло для ночівлі, тож уся поїздка обходиться їй у суму від 50 до 150 євро.

— У мене часто запитують, що каже мама, бо дівчині небезпечно їхати автостопом, — розповідає Христина. — Я не бачу нічого страшного в тому, щоб так подорожувати. Якщо задуматися, то жити взагалі небезпечно.

Христина живе у Києві, закінчила університет, працює в неурядових громадських організаціях. Зараз координує одну з програм Британської Ради «Активні громадяни» у Фондації регіональних ініціатив. Вона радить використовувати усі можливості для мандрів, зокрема агротуризм, а також програми міжнародних організацій. Після відвідин Тернополя киянка знову їде у Нью-Йорк за програмою від ООН. Там працюватиме над проектом, який має допомогти боротися бідністю в Україні.

Христина переконана, що відсутність великої кількості грошей не є перешкодою для подорожей. На її думку, проблема в іншому.

— Більшість людей вважає, що важко отримати візи, закордонний паспорт, що нас ніхто ніде не чекає і ніхто нікуди не пустить, — розповідає мандрівниця. — В Україні рідкість, що хтось із невеликими статками багато подорожує за кордоном. Наскільки я знаю, статистика таких подорожей сумна. Ми з нашою організацією проводили дослідження і з'ясували, що 75% українців не мають закордонного паспорта. Ще сумніше, що 40% українців ніколи не були у сусідній області. Якщо кажуть, що немає грошей поїхати в Маямі, це ще можна зрозуміти, але коли кажуть, що немає коштів поїхати у Житомир чи ще кудись, це сумно. Думаю, що справа не у грошах. Напевне, цей стереотип живе ще з радянських часів: щоб кудись поїхати, потрібно мати багато грошей. Та це не так. Я — не мільйонерка, 95% моїх подорожей — це мандри автостопом при мінімальних витратах. Такі ж суми я витратила б, якби просто сиділа вдома.

Перша віза — в Америку

Розповідаючи про візи, Христина зазначила, що найважче їй було отримати візу в Марокко. Шодо шенгенки, то, на її думку, зараз найкраще відкривати візу в Латвію, Литву, Чехію, Словаччину. Дівчина вважає, що в цих країнах найбільше люблять українців, а от у поляків уже зовсім інше ставлення. До речі, якщо ви студент і вам до 25 років, то відкрити шенгенвізу можна за 56 грн.

З Христиною траплялося чимало казусів, але її головний урок перебування у посольствах — потрібно бути чесною і відверто пояснювати свою ситуацію. А іноді варто навіть розплакатися — і візу отримаєш.

— Першою у моєму паспорті була американська віза, — розповідає вона. — Я отримала її за програмою Work&Travel. Хоча її дають лише на три місяці, у мене вона на три роки. Коли я приїхала до США, мене не хотіли пускати у країну, бо такої візи не буває. Це була помилка консула, що трапляється, певно, раз на 500 років. Там усе перевірили і переконалися, що це — не моя провина, тож я таки здійснила свою мандрівку.

На думку мандрівниці, українцям часто не дають американську візу, бо вони усіма правдами-неправдами стараються залишитися у країні, «туплять» на співбесідах, говорять неправду, підробляють документи.

— Коли я подавала документи на візу, то була безробітною, незаміжною і небагатою, квартири і машини не мала, — продовжує Христина. — Думала, чи варто купувати собі довідку про «ліву» роботу, а чи краще пояснити, як усе є насправді. І я вирішила говорити правду. Мовляв, в Україні зараз важко, немає офіційної роботи, працюю репетитором з англійської, і взагалі — я тільки-но закінчила універ. Мені повірили.

Схожа ситуація була і з отриманням британської візи.

— В анкеті є розділ, де можна щось додати від себе, — пригадує киянка. — Я написала: «Товаришу консуле, я могла би взяти довідку в батька на роботу, що заробляю 5000 грн, але я ще не хочу працювати, бо тільки чотири дні тому закінчила університет і думаю, що дуже погано підробляти довідки». Не знаю, чи він це читав, але мені дали візу на півроку — це максимум, що дають на перший раз.

Витрачає від 50 до 150 євро

Мандрувати Христині самій і сумно, і страшно. Попутників шукає в різних групах, а також на своїй сторінці в соцмережах. Пише, що збирається їхати автостопом, повідомляє, в яку країну їде, скільки днів планує мандрувати і яка сума на це піде. Зазвичай витрачає не більше 50 євро, максимум — 150.

АРХІВ ХРИСТИНА ЖУК

Христина побувала у Марокко у травні цього року. Каже, що візу в цю країну вона отримувала найважче. У посольстві не поспішають, ваш паспорт може «загубитися», наприклад, впасти за стіл. Також можуть вчасно не відкрити візу, тож гроші за задалегідь куплений квиток пропадуть

Жодна туристична агенція не організує вам такого відпочинку і таких емоцій, як люди, яких ви зустрінете під час подорожі, переконана Христина.

— Я шукаю безкоштовне житло за каучсерфінгом (спільнота мандрівників — прим. ред.), — розповідає автостоперка. — Одного разу добиралася зі Швеції у Норвегію і домовилася про ночівлю в одному містечку між Стокгольмом і Осло. А коли зрозуміла, що проїхала 200 км в іншому напрямі, написала господарю, що не зможу приїхати до нього. Він занепокоївся, як це я ночуватиму в наметі під лісом, і приїхав мене забрати. З ним були його мама і тато. Ми з попутником приїхали в село до батьків нашого господаря і замість того, щоб лише переночувати, залишилися там на тиждень.

Українці були здивовані гостинністю місцевих жителів.

— Перед мандрівкою мене застерігали, що покататися автостопом у Скандинавії не вдасться, мовляв, люди закриті, поважа-

ють особистий простір, машини не зупиняються, ніхто не пустить переночувати до себе додому, — розповідає Христина. — Та нас тут так приймали, що це розвіяло усі стереотипи. У тому селі є близько 50 хат. Нам сказали, що ми — перші українці, які приїхали в їхнє село за всю його історію. Це стало для них подією. Голова приніс мені книжку, датовану 1752 роком, з відгукми відомих людей про це село. І нам запропонували написати відгук. Я написала «Слава Україні!», намалювала прапор, карту, колосок, калину. Вони з цієї радості організували перегони на ретро-машинах по селу, потім сім'я влаштувала нам пікнік. Запросили усіх літніх людей, бо молоді там нема. Вони слухали історії про Україну, ми показували кумедні відео про Януковича, різні приколи. Коли прощалися, господарі купили нам квитки до Осло, щоб ми не їхали автостопом, спакували на дорогу сир, вино. Дружина господаря обійняла мене, плачучи, і сказала, що вже має двох синів, а тепер — ще й доньку. Потім вони мені листівки прислали з Різдомом, а я їм. Каучсерфінг — це не просто

житло, додає Христина. Це ще й обмін культурами.

Подорожує завдяки проектам

— Любителі позбирати полуницю, як і загалом попрацювати на свіжому повітрі, можуть скористатися програмою з агротуризму — wwoofing, — розповідає Христина. — Таким чином можна відвідати більше 100 країн. Реєструєтесь на сайті wwoof.net за 5-10 доларів, вибираєте країну, ферму, село і збираєте ягідки, вчите мову, зазвичай не англійську.

Також можна взяти участь у проекті різних міжнародних організацій.

— Якось ми будували дім із глини, а зі сміття робили музичні інструменти, каталися по Польщі й агітували людей переробляти сміття, — пригадує туристка. — Також можна бути волонтером. На мою думку, найкрутіша програма для українців з волонтерства — IVS. Стати її учасником можуть люди до 30 років. Їдете на рік чи два місяці за кордон, вам платять 400 євро, винаймають житло, ще й купують квиток. Разом із волонтерами живете дуже весело і цікаво.

Поради від Христини Жук

■ Якщо вирішили одружитися, поїдьте з обранцем чи обраницею у подорож автостопом. Там людина проявить себе на 100%, і ви тоді зрозумієте, чи хочете жити з нею усе життя.

■ Якщо подаєте документи на отримання турвізи, треба дати зрозуміти, що ви — турист. Тож якщо хочете поїхати на відпочинок в Америку, перед тим поїдьте в інші країни, щоб у посольстві подумали, що ви — мажор. Бо якщо людина зазвичай їздить відпочивати в Одесу, Молдову чи Росію, поїздка на відпочинок у Каліфорнію видається дивною.

■ Безкоштовне житло можна знайти на сайті couchsurfing.com. Започаткуйте свій профіль на цьому сервісі. Поставте реальне фото без фотошопу. Пи-

шіть правду про себе, інакше не уникнути непорозумінь і казусів. Пишіть відкриті листи, а не копіюйте один і той самий, або робіть це відповідально — змінійте ім'я і місто. Бо коли ви, шукаючи житло у Римі, 50-тм людям напишете «Hello, Roberto», то у відповідь можете отримати лайку і житла не знайдете. Людина робить висновок, що ви її не поважаєте, бо навіть не прочитали її профілю.

■ Деякі каучсерфери в оголошеннях про житло вживають кодові слова. Вони роблять це для того, щоб зрозуміти, чи потрібний читав його профіль. Надавачі житла можуть написати: «Якщо ви хочете залишитися в мене жити, почніть своє повідомлення зі слова «бобер». Якщо ви не напишете кодове слово, отже,

ви не читали його сторінки і не поважаєте цю людину.

■ Небанальні ідеї, де можна переночувати безкоштовно, особливо взимку: у передпокої банку, де розташовані банкомати чи термінали, а також у церкві. Перевага банку — сюди може зайти лише людина, яка має картку цієї фінансової установи. Проводите карткою, заходите, стелите кармат і спите доти, доки не приде охорона. Якщо вони прийдуть, у тюрму не посадять, не затримують. Максимум, що можуть запитати: «Чому тут спиш?».

■ Дуже комфортно ночувати в аеропорту. Скористайтеся сайтом sleepingintheairport.com. Вводите країну, місто, дивитесь, чи є там аеропорт. Сайт видає інформацію, де розташоване місце.

facebook

ОЛЕНА ГЕРАСИМЕНКО,
ЖУРНАЛІСТ:

— Зараз людину можна дістати всюди — у «Скайпі», «Вайбері», «Фейсбуку». А ви згадайте, як колись ми у кабінках на пошті переговори замовляли. Телефонна еволюція. І всього лиш за два десятиліття. Пам'ятаю, в дитинстві великий апарат зі слухавкою на дроті, круглим циферблатом. Це була розкіш. Інколи ходили до сусідів, щоб здійснити телефонну комунікацію. Часом апарат відключали, часом аварії були на лініях. Це порівнювалося до катастрофи. Але люди знаходили можливість для передачі інформації. Ніхто не дзвонив, чи прийшла дитина до школи, не перевіряв, чи є дружина вдома. Ми інколи

дурачилися й дзвонили на 01, 02 чи 05. Потім з'явилися телефони з визначником номера. Ноу-хау того часу. Це було круто. А ще пізніше телефон з базою або радіотелефон. Міг вільно пересуватися в помешканні, розмовляючи з кимось. Далі — пейджері, такі собі передавачі повідомлень. Дороге було задоволення. Аж у 1997-му з'явилася ера перших мобільних телефонів — величезних, з кнопками й антенками. Зв'язок був шалено дорогим, і наявність такого пристрою в кишені свідчила про статус господаря. А тепер, в еру інтернету, зв'язку, ми дивуємося, як можна прожити без WiFi.

facebook

ВОЛОДИМИР ГЕВКО,
РЕКЛАМІСТ:

— У вас нема відчуття, що ви не встигаєте за світом?

Тонни нечитаної ще з минулого сторіччя літератури, а вже нова на підході, статті, напрямки, нові сенси і концепції, парадигми, ідеї та візії...

Це як боротись з гідрою — тільки прочитав якусь цікаву статтю, як одразу вилізло три нових. Іще краших! А ти ще по тій старій багато чого не погуглив. До обіду вже відкрито 15 вкладок, а потім з нервів закриваєш те все...

Як у тому жарті — поліз на вікі прочитати про

динаміт, а спинився за півгодини на статті про династію Цинь.

Треба мати нові вміння, щоб справлятися з інформацією. Людство навчилось обробляти камінь, дерево, метал, глину, землю і вогонь. Тепер черга інформації. Це як стартуєш у змаганнях з бігу зі всіма, біжиш, біжиш, потім втома сковає м'язи, ти потроху відстаєш, задихаєшся і врешті зупиняєшся. Всі щось роблять, вивчають, штудіюють, розробляють, беруть участь, активуються і переходять на інший рівень. Та ну вас.

facebook

ЛЮБОВ ЛАЗУКА,
ПОЕТЕСА, ЖУРНАЛІСТ:

— Рівно о шостій продзвенів будильник, але мені снився такий гарний сон, що я, відкривши одне око, переставила його на 6.30. І тільки провалилася у солодкий сон, як телефон затріщав: есемеска(((Звісно, що мусила прочитати, якщо хтось пише мені удосвіта, то справа суриозна. Читаю отаке: «Congratulation! Your

mobile No. was selected as a winner of J2000,000.00 on EURO-MEGA...». У такому дусі. Заснути вже не вдалося більше, то зле. Сподіваюся, жи вони се дуже не потратили на то повідомлення. Ха, ніколи б не подумала, що традиційні українські розводи можуть сягнути аж УК. І цікаво, а чи самі англійці таку маячню ведуться?

facebook

ІРИНА НЕБЕСНА,
ЖУРНАЛІСТ:

— Мене життя милувало: з держустановами я контактую лише з робочих питань. Але й у цьому випадку мене іноді гнітить те, з чим стикаюся.

Телефоную вчора в одну із таких. Називати конкретно, в яку, нема сенсу, бо такі історії трапляються багато де. Мені потрібна конкретна людина. Її нема — на курсах. Ок, підкажіть, хто прокоментує замість неї.

— Така-то і така-то вам прокоментує, — кажуть мені у приймальні. — Але зателефонуйте за 5 хвилин, бо людина зараз по мобільному говорить.

Та ок, може, робочі питання і люди вирішують по мобільному.

Телефоную за 5 хвилин — ще говорить по мобільному. Перенабираю ще за п'ять — та ж історія.

Чекаю ще 5 хвилин, а тоді дізнаюся, що жінки

уже нема у приймальні. — Я вам номер у її кабінет дам, набирайте туди, — кажуть мені.

За вказаним номером ніхто не взяв слухавку. Ні за першим моїм дзвінком, ні за другим, ні за п'ятим. На годиннику — 16.25, четвер.

От я сиджу і думаю: «Це ж треба було, мабуть, до патрульних телефонувати, подавати у розшук. Бити на сполох. Ну бо як так? Була людина — і нема. Пропала. Вийшла з одного кабінету, а до іншого не дійшла. Зникла дорогою до робочого місця. Може, щось трапилось?». Я тут днями спілкувалася із людьми, які Кінга читають, то вони мені ще не такі сюжети розповідали.

Інакше чому людина в робочий час не на своєму робочому місці, коли у приймальні кажуть, що вона там?

Колонка Олександра ВІЛЬЧИНСЬКОГО

М'ясокомбінат

Бачили б ви піднесення в очах одного мого давнього знайомого, який довго був без роботи, а чи перебивався випадковими заробітками, який випалив мені днями: «Все, завтра йду на співбесіду на м'ясокомбінат». «Куди-куди?» — я якось не чекав такого поєднання. «На м'ясокомбінат!» — повторив він, — на роботу влаштууюсь, надіюсь, що пройду...». А кілька днів після того інша знайома похвалилася, що розробляла рекламу для м'ясокомбінатівської продукції, і, до речі, це у неї непогано вийшло.

Мабуть, подія ця явно недооцінена, маю на увазі відновлення виробництва на Тернопільському м'ясокомбінаті. Колись, за сересер, це було потужне підприємство, але впродовж останніх років, як і багато чого, занепало. Кажуть, основною причиною запуску була орієнтація продукції на Московію. Тепер прийшов новий власник, і, можливо, поки що і не в тому обсязі, але на якісно вищому рівні виробництво знову запрацювало. Погодьтеся, що навіть три сотні новостворених робочих місць — це у наш час зовсім немало. Це, як мінімум, кілька тисяч людей, бо ж враховуємо і членів родин, отримують впевненість у завтрашньому дні. Це і податки, і інфраструктура, і ще одна цеглинка у зростання ВВП. А ще ж не забудьмо і селян, які зацікавлені у збуті своєї худоби, що неминуче потягне за собою пожвавлення у тваринницькій галузі краю. Втім, як відомо, головне в ринкових умовах не виробити, а продати. Залишається сподіватися, що у продукції нашого м'ясокомбінату знайдеться достатня кількість покупців, і не лише на Тернопіллі, і не лише в Україні.

Колонка Василя СОЛТИСА

Сучасна освіта — це сум і печаль

Минулий навчальний рік учні четвертих і сьомих класів розпочали без підручників. І так без підручників провчилися майже увесь рік.

Освітня реформація нас регулярно з інтервалом у три-чотири тижні тишила новинами про ситуацію із друком навчальної літератури.

Так, «Міністерство освіти затвердило нові підручники для учнів 4-х і 7-х класів». Здавалося б добре, але це трапилося в той час, коли книги уже мали б бути в шкільних бібліотеках. А далі почалися безкінечні «коломийки»: «Міністерство освіти провело тендер на друк нових підручників», «З бюджету виділили гроші на друк нових підручників», «Видавництва почали друкувати нові підручники», «Видавництва уже надрукували 30% необхідних підручників»...

А далі було і 50%, і 80%, добралися і до стовідсоткового виконання замовлення. Потім повезли на склади, потім зі складів у школи, у школах роздали дітям. І тут виявляється, що на календарі уже початок квітня. Але біда не тільки в цьому. Подекуди з окремих предметів учням роздали по 7-8 підручників на клас із 30-ти необхідних. Роздали дітям пільгових категорій — і все. Для решти нема.

Виходить, що цілий рік тягалися з цими новими підручниками, а толку ніякого. А тепер ще цікавіше. Цього року за новими навчальними програмами уже йдуть 4-ті і 5-ті класи та 7-мі і 8-мі класи. Тобто в достатній кількості не забезпечили підручниками 4-ті і 7-мі класи, а тут додалися ще два свіжих класи.

Влада, яка наче живе у паралельному світі, нас переконає, що діти підручниками забезпечені. Але насправді їх нема.

Чи жіноче заняття — футбол?

ІГОР ДУДА

Побачені фрагменти жіночого футбольного турніру на Олімпіаді в Ріо змусили згадати початок 70-х років, коли прихильники і противники жіночого футболу вели дискусію на сторінках спортивної преси щодо того, розвивати чи не розвивати його. Сам належу до других, оскільки споглядання доволі огрубілих представниць кращої половини людства, та ще й з типово чоловічими «футбольними» ногами, та ще й нерідко в стані люті — як на мене, не надто приємне (те ж саме стосується і участі «прекрасної статі» у змаганнях з важкої атлетики, боротьби і боксу). Пригадую, років з 15 тому на засіданні міськвиконкому, присвяченому розвитку футболу, прозвучала думка, що жіночий футбол у нас розвивається недостатньо.

Подумалося тоді: і добре, що недостатньо. А ще краще було б, якби взагалі не розвивався. «Король спорту» може додати жінці чого завгодно, крім... власне жіночності. Коли в Олега Блохіна запитали, як він ставиться до жіночого футболу, той лише скорчив

приймає м'яч на груди або ж коли він потрапляє їй у живіт, це видовище — не для витончених естетів та здебільшого викликає нездоровий регіт і відповідного штибу коментарі на трибунах. Наскільки відомо, скептично ставляться до жіночого футболу і багато

Але ж жіночий футбол входить до програми Олімпіад... За останній час там поназбирувалося багато чого, наприклад, «інопланетний» для нас керлінг

фахівців-медиків. Мабуть, це один з тих випадків, коли не варто зводити до абсурду питання рівності чоловіків і жінок — задля добра останніх. Допустимий виняток — жінки-арбітри, присутність котрих на полі здатна хоч трохи дисциплінувати гравців і змусити їх

контролювати свої емоції. «Але ж жіночий футбол входить до програми Олімпіад — скаже хтось, — що ж там, у тому МОКУ, дурні сидять, не розуміють, що й до чого?». Так, він входить до програми Ігор. За останній час там поназбирувалося багато чого, наприклад, абсолютно «інопланетний» для нас керлінг та інша спортивна екзотика. Але навряд чи це означає, що ми відразу ж маємо кидатися культивувати в себе біганину зі шваброю попереду схожого на пиловсмоктувач снаряду. Тим більше, що олімпійські медальні перспективи у цьому виді в нас, у порівнянні з давніми і визнаними майстрами цього заняття, зовсім «нульові». А що, як завтра до програми Олімпіад включять, приміром, біг навпередки зі страусами? Або ж стрибки з парашутом з фіордів? Чи поїдання гамбургерів на швидкість?

ЗА ДЕНЬ – ТРИ ВОДОСПАДИ

За враженнями ■ Доки погода ще дозволяє – вирушайте у мандри. Карпатські водоспади настільки красиві, що на них варто дивитися наживо, а не на фотографіях

Водоспад у Яремчі — одна з найпопулярніших місцин у туристів

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ, 0-96-915-39-23,
EUGENIA.TSEBRIJ@20MINUT.UA

Одразу три карпатських водоспади можна відвідати за один день, якщо добре спланувати час та маршрут. Йдеться про Манявський водоспад, Женецький Гук та Пробій у Яремчі. Ці місця дуже мальовничі та наповнені незвичайною енергетикою. Вражень та натхнення, яких тут можна набратися за день, вистачить на довгий час.

У подорож Карпатами вирушаємо авто, інакше відвідати заплановані місця складніше. Виїхати потрібно якомога раніше.

Манявський водоспад омолоджує

Дивовижної краси Манявський водоспад — на південний захід від с. Манява Богородчанського району Івано-Франківської області. З Тернополя прямуємо у Надвірну, що на Франківщині, звідти — до околиць села Манява у гірській долині поміж хребтів. Як доїхати до водоспаду, підкажуть місцеві. До річки, до водограю тягнеться дорога завдовжки 3 км, якою йдуть пішки. Шлях непростий — вам зустрінуться багато потічків, які

потрібно буде переходити чи перестрибувати по камінцях, а то й іти вбід. Тому деякі завбачливі туристи беруть із собою гумові чоботи. Та це не обов'язково. Проте будьте готовими до того, що територія може бути болотистою та слизькою, особливо біля водоспаду. Тому подбайте про надійне взуття. Воно не має бути з тканини, адже може швидко намокнути. Підшва повинна бути твердою, без гладкої поверхні.

Манявський водоспад розташований у глибокому та вузькому каньйоні, який ріка Манява сформувала протягом тисяч років. Його висота — 18 метрів. Вода спадає кількома каскадами, а біля підніжжя розташоване озерце. Це найвищий водоспад Українських Карпат! За легендою, кожен, хто скупається в ньому, омолодиться.

Женецький Гук чути здалека

Після Манявського водоспаду нас чекає не менш видовищний його колега, який від першого зовсім недалеко, — Женецький Гук. Цей водоспад розташований на потоці Женець — лівій притоці Пруту, між масивами

хребтів Явірника і Хом'яка-Синяка, біля сіл Микуличин і Татарів Надвірнянського району. Висота водоспаду — 15 метрів. Утворився він у післявоєнні роки в результаті повені. Гуком його назвали місцеві жителі через сильний гул, який видає вируюча вода. До Женецького водоспаду від траси Микуличин — Ворохта спочатку йде асфальтована дорога завдовжки близько 7 км, а далі добра ґрунтова. При в'їзді на водоспад стоїть шлагбаум, за вхід потрібно заплатити 20 грн. Далі вас чекає ще одна дорога, пішки нею йти близько 20 хвилин. Біля Женецького водоспаду справді дуже шумно та

Манявський водоспад — найвищий у Карпатах. Його висота — 18 метрів

ЄВГЕНІЯ ЦЕБРІЙ

прохолодно, а каміння надзвичайно слизьке. Тому не забудьте про теплий одяг та зручне взуття.

До річки, дорогою до водоспаду можна побачити резиденцію экс-президента Віктора Ющенка.

Фотосесії — у Яремчі

Ще один пункт нашої мандрівки — водоспад Пробій, або Яремчанський. Це каскадний водоспад на річці Пруті. І до річки, у Яремчі або сусідньому Микуличині можна зупинитися на ночівлю.

Пробій — один із найповноводніших водоспадів Карпат. Висота падіння води — 8 метрів.

Утворився водоспад у нижній

частині Яремчанського каньйону річки Прут. Це місце є дуже популярним у туристів, і фотосесії звідси є чи не в кожного, хто подорожує Карпатами. Над водоспадом побудований міст заввишки 20 метрів. За Пробієм розташований яремчанський сувенірний ринок. Тут можна придбати бринзу та сир домашнього виробництва зі спеціями — ціна 80-100 грн за кілограм. Також у продажі є надзвичайно смачні та ароматні ягідні вина — з суниці, малини, ожини, чорниці — 70-100 грн за літр. Ну і, звісно, не обійшлося без сувенірів з дерева та виробів із вовни.

Манявський скит — для умиротворення

Повертаючись від водоспаду до села Манява, можна також відвідати Манявський скит — Хресто-Воздвиженський чоловічий православний монастир. Святе місце здавна дуже популярне у паломників. Тут можна помолитися в соборі, піднятися до Блаженного каменя, з якого витікає цілюща вода. Загалом місце мальовниче, наповнене спокоєм, з оздоровчим кліматом. Тут надзвичайно красива природа. Та якщо ви не прихильник відвідування храмів, можна просто прогулятися територією, посидіти на лавочці та насолодитися красою Карпат.

З 1621 р. монастир був обнесений кам'яним муром із трьома оборонними вежами, за якими ховалися жителі навколишніх сіл під час нападів турків і татар. Манявський монастир був одним із осередків культурного життя в Галичині: мав велику бібліотеку, славився головним іконостасом, виконаним українським живописцем Йовом Кондзелевичем. Після закриття монастиря в 1785 р. іконостас перебував у церкві с. Богородчани, а з 1924 р. — у Націо-

Територія Манявського монастиря дуже мальовнича. Тут багато дерев, квітів і надзвичайно чисте повітря

нальному музеї імені Андрея Шептицького у Львові.

На думку вчених, саме у Манявському скиті похований гетьман Іван Виговський, оскільки він особисто просив про це ще за життя. Навіть його убивця — Маковський погодився «відслати тіло в маєток

у Руду» і як «русина по-руськи поховати». Тут, у Руді або в Скиті, біля Івана Виговського, ймовірно, похована і його дружина — Олена Статкевичівна. До слова, у 30-х роках робили спроби розшукати могилу гетьмана, але останків так не знайшли.

Женецький Гук справді чути здалеку. Висота водоспаду — 15 метрів. Неподалік — дача Віктора Ющенка

ЧИ ПОЧНУТЬ ТЕРНОПІЛЬ ТА ОБЛАСТЬ ЗАРОБЛЯТИ НА ТУРИСТАХ

Туризм ■ Тернопільщина збирається заманювати туристів замками, фестивалями та природою. Тернопіль, окрім фестивалів, ще й спортивними змаганнями. Однак ані область, ані місто великих грошей у туризм не вкладають

СВІТЛАНА ГРИВАС, 0-96-709-74-60,
SVITLANA.GRUVAS@GMAIL.COM

Фестивалі, підземелля, спортивні змагання на Ставі, оглядові майданчики на храмах — це те, чим збираються приваблювати туристів до Тернополя. Їх, кажуть у міськраді, щороку більше. Однак великою кількістю поки що похвалитися не можна.

Тернопіль, за підрахунками тернопільських чиновників, цьогоріч відвідало 200 тисяч туристів. Загалом на розвиток туризму у місті щороку витрачають близько 100 тисяч гривень. Посадовці визнають, що цього замало. Однак і сама галузь не працює на повну силу, кажуть вони. Схожа ситуація — в усій Україні, адже у 2016 році на розвиток туризму з державної казни не було виділено ні копійки.

— Європейська комісія має щонайменше 11 великих програм і різних фондів, через які надходить фінансова допомога туристичній галузі ЄС, яку вважають стратегічно важливою і яка є третім за величиною сектором економіки, — каже аналітик Інформаційної кампанії «Сильніші разом!» Віталій Горобець. — За допомогою цих програм фінансування отримали сотні проектів у ЄС. Однак, окрім фінансової підтримки, у країнах ЄС роблять великий наголос і на громадську ініціативу.

Ситуація в Україні дещо інша, додає аналітик. Ініціатив від активістів тут вистачає. Якби до них додали державну підтримку у спрощенні ведення туристичного бізнесу, створенні сучасних і зрозумілих стандартів якості, облаштуванні інфраструктури та наданні фінансової допомоги на гідні проекти, це суттєво зміщило б позиції туризму в Україні. Приміром, на 2017 рік для реалізації Стратегії розвитку туризму 2020 передбачено 32 млн грн. Це дуже маленька сума в порівнянні з тими, що витрачають розвинені країни Європи на туризм. Але...

Тернопіль — це не Львів

Чи є у Тернополі подібна стратегія і що ж вона нам обіцяє, розповідає начальник управління стратегічного розвитку міста міськради Юрій Дейнека.

— У 2013-му прийняли стратегію розвитку міста. І туризм, звісно, є одним із стратегічних напрямків, — каже він. — Тобто він окремо прописаний у розділі «Формування конкурентно-спроможної економіки». Туризм ми розглядаємо як галузь, яку поки що не використовують на повну потужність, але яка може приносити і вже приносить гроші у міський бюджет.

За словами пана Дейнеки, тер-

нопільський туризм має специфіку. Тут немає такої архітектури, як у Львові: є лише один замок, збудований у 1548 році. Та зараз він є значно меншим, ніж був колись. Також є кілька будівель, зведених на початку ХХ століття, однак і вони були значно зруйновані у часи Другої світової.

— Близько 95% історичного Тернополя під час війни було знищено. Тому ми не можемо робити суттєвий наголос на минуле, а тільки на майбутнє і те, що відбувається тепер, — каже посадовець. — Тож ми пішли кількома шляхами. Перший напрямок — це Тернопіль фестивальний. У місті протягом останніх років відбулося кілька потужних фестивалів: «Галицька дефіляда», «Файне місто», «Вуличний ринок», Jazz Bez, Фестиваль духовної пісні. На них з'їжджається велика кількість іноземних гостей, жителів інших міст. Тому іде мова про Тернопіль як про культурний туристичний центр.

Хочуть змагання на яхтах

Другий напрямок, про який говорять посадовці, — це Тернопіль спортивний. Тут більшість ініціатив зав'язані навколо Тернопільського ставу. Наразі його потенціал використовують тільки у літній період. Приміром, цьогоріч тут мали бути змагання із зимової ловлі риби, однак провести їх не дозволила погода — став так і не замерз. У попередні роки тут, за словами пана Дейнеки, проводили різні заходи і взимку.

— Ми, на жаль, проводимо тільки літні змагання. Їх ще мало. Тут змагаються на скутерах. Хотілося б, щоб змагались і на яхтах, — додає він. — Тому у жовтні ми разом із Польщею подаємо заявку на грант, який дозволив би розбудову пляжу на іншому березі Ставу, відпочинкових зон. Тоді Тернопіль біля водойми мав би велику рекреаційну зону, яка дозволила б відпочивати і тернополянам, і гостям міста.

Хочуть привернути увагу туристів і до минулого. Тож працюють і над цією частиною. Оскільки Тернопіль був у складі Польщі, то і туристи-іноземці до нас їдуть саме звідти. Тому у місті почали з'являтися інформаційні таблички з QR-кодами. Такі є на ЦУМі, де раніше був костел, на фасаді Тернопільського замку, швейної фабрики на вул. Опільського, де раніше був Єзуїтський костел.

— Ми нарешті відновили діяльність нашого туристичного центру, який протягом останніх років не працював, — додає Юрій Дейнека. — Його директором 6 липня призначили активіста Тараса Ковальчука. Тож невдовзі Центр, розташований за адресою вул. Грушевського, 2, запрацює ефективно.

Першу екскурсію підземеллям провели у Тернополі у День міста. А 27 вересня, у День туризму, проведуть презентацію туристично-інформаційного центру і прес-тур підземеллям

Так, наразі у Тернополі іде мова про підземелля. Звісно, що його дослідити буде дуже важко. Потрібні великі гроші. Крім того, це технічно небезпечно. Але відновлене вже перше підземелля у замку. А 27 вересня, у День туризму, у нас буде презентація туристично-інформаційного центру. Тоді ж проведуть прес-тур підземеллям, екскурсію містом тощо.

Ще однією туристичною родзинкою Тернополя планують зробити оглядові майданчики на Катедрі і Надставній церкві.

Без області — тепер ніяк

Усіх цих заходів, визнають у управлінні, мало. Адже напрямків туризму є дуже багато. Використовувати можна значно більше, однак на це потрібні гроші. Тож, приміром, у наступному році на туризм збираються просити уже півмільйона.

— Ми не можемо похвалитись таким туристичним потоком, як Львів, мільйонним, — додає він. — Однак, працюючи з 2011 року й аналізуючи динаміку показників, можемо назвати її позитивною. Приміром, у 2014 році ми мали падіння потоку. У 2015-му — невеличке зростання. У першій половині 2016 року можемо говорити про зростання на 20-25%.

Приміром, у Тернополі достатньо готелів, але не всі відповідають стандартам. Не зовсім демократичною є і цінова політика.

— Один із готелів, у який ми поселяли наших солідних гостей, з 1 серпня підняв ціни. Одномісний номер зі сніданком коштує близько 1000 грн, — говорить чиновник. — Звичайні туристи за такою ціною проживати не будуть. Але місто не має власної нерухомості, щоб, приміром, організувати хостел.

Загалом, підсумовує Юрій Дейнека, Тернопіль у плані туризму сьогодні неможливо розглядати окремо від області, а область — без міста. Адже тут — основна інфраструктура, а на Тернопілі — основні родзинки: замки, зелені садиби, Дністер та інше.

КОМЕНТАР

Тарас ЧИКЛИНЯК,
екскурсовод і краєзнавець

— Якщо говорити про те, чого бракує Тернополю для приваблення сюди туристів, то можу назвати кілька речей. Насамперед це відсутність комплексної інформації сайту про екскурсійні послуги. Кілька днів тому харківські туристи із сумом ділилися зі мною тим, що на сайтах органів державної

влади чи міста не знайшли жодної інформації про Тернопіль. По-друге, Тернополю бракує гідів. У нас усі займаються лише своєю справою. Людина, яка у місті вперше, не знає, де громадський туалет, де смачна кáva, де музеї. Вона не хоче витрачати час на пошук цієї інформації. По-третє, якщо місто позиціонує себе як туристичне, то воно повинне організувати регулярну безкоштовну екскурсію. Нехай раз на місяць чи тиждень. У цьому мають бути зацікавлені усі, хто годе, поселяє і розважає туристів. На жаль, у нас такого немає.

КОМЕНТАР

Володимир ГОРОН,
турист та організатор мандрівок

— Щоб Тернопільщина почала приваблювати туристів, тут бракує багатьох речей. Перше — доріг. Друге — інформації про область. Третє — туристичної комерційної культури в жителів,

які мали б створювати цікавий продукт, але люди лінуються. Простіше поїхати «на чехи» і там «товкти копійку». Також нам бракує розуміння, чого потребують жителі великих міст. А це — розумної влади, яка нарешті зрозуміє, що туризм — це краща перспектива, ніж різні ГЕСи і АЕСи. Бо нашим чиновникам краще взяти хабар на різних забудовах, ніж дочекатися загального блага від туризму для всіх.

КОМЕНТАР

Назар ЯВОРСЬКИЙ,
начальник відділу туризму обласної адміністрації

— У 2015 році почалась робота над написанням проекту Стратегії розвитку туризму на Тернопільщині на 2016-2020 рр. Була велика робоча група — науковці, практики. У березні 2016 р. голова обласної адміністрації видав розпорядження про схвалення проекту. Після цього Стратегію направили в обласну раду. Вона пройшла уже всі комісії. І тепер

її включили до порядку денного чергової сесії облради. У нас є доволі якісний проект документа, який ще не вступив у дію. Якщо говорити про те, чого бракує Тернопільщині для приваблення туристів, то це, звісно, об'єкти туристичної інфраструктури. Це різні бази відпочинку, санаторії, відпочинкові комплекси, садиби, готелі. Вони є, але не так багато, як потрібно. Останні два роки ми беремо активну участь у туристичних виставках і можемо сказати, що інтерес до краю великий. Збільшити туристичний потік можна саме за рахунок розвитку інфраструктури.

Н О В І
КНИГИ

Ірина Савка
«Шипшинове намисто»,
Видавництво Старого Лева,
160 с.
Ціна: 55 грн.*

Герої цих новел — звичайні люди зі складними, часто поламанними долями і зраненими душами. Їхні історії нанизуються одна на одну і творять справдешне шипшинове намисто — червоного кольору кохання, з гострими колючками болю, розчарування, втрати. У цих новелах так багато правди життя, як у самому житті. І стільки ж любові до людини.

Майкл Ондатже
«Англійський пацієнт»,
Клуб сімейного дозвілля, 304 с.
Ціна: 72 грн.*

У напівзруйнованій віллі у Флоренції доля зведе чотирьох: колишнього крадія, а тепер героя війни Караваджо, сапера Кіпа, канадську сестру милосердя Хану і її безіменного, обгорілого до кісток останнього підопічного — англійського пацієнта. Після усіх побачених жахів і смертей, після душевних мук і фізичних тортур, пережитих за цю війну, вони не втратили здатності кохати. Можливо, саме кохання і пам'ять про нього дають їм сили жити далі.

«Англійський пацієнт» — найвідоміший роман канадського письменника Майкла Ондатже — є одночасно і щемливою історією трагічного кохання та тлі Другої світової війни, і книжкою, яка приголомшує глибиною філософських роздумів. Нагороджений Букерівською премією, а також найвищою літературною відзнакою Канади — Премією генерал-губернатора — роман був з успіхом екранізований 1996 року й отримав дев'ять «Оскарів» із дванадцяти номінацій.

Жайме Лернер
«Акупунктура міста»,
Видавництво Старого Лева, 160 с.
Ціна: 80 грн.*

Книжка Жайме Лернера, бразильського архітектора

українського походження, консультанта ООН із питань міського планування та політичного діяча про те, як перетворити місто на затишний і улюблений дім. Ставши мером занедбаного і похмурого мегаполіса, Лернер із одностайними спробами перетворити його на квітучий парк, переконавши городян, що й промислове місто здатне дарувати насолоду, комфорт і відпочинок.

*Ціни в книгарнях можуть відрізнятись від наведених

ЧИТАЛИ ВІРШІ НА КЛАДОВИЩІ

Література ■

Meridian Czernowitz
цього року радував єврейською музикою та привіз українку, яка отримала престижну премію у Німеччині за книгу про свою родину

ІРИНА НЕБЕСНА, 0-98-950-56-56,
IRYNA.NEBESNA@GMAIL.COM

Література не має обмежень у тематиці, тому немає й обмежень у тому, де цю літературу можна читати. Міжнародний поетичний фестиваль Meridian Czernowitz довів це укотре.

Цьогорічна тематика дійства — єврейське питання, адже місто здавна мало численну єврейську громаду. В 2016 році виповнюється 75 років із початку масових єврейських погромів на території сучасної України, тому під час фестивалю про це говорили постійно. Дискусія про історичну пам'ять у київському Бабиному Яру, презентація книги про родину, частина якої загинула саме там, читання віршів у синагозі, навіть на єврейському кладовищі — все це відбувалося в рамках фестивалю у Чернівцях 9-11 вересня.

У перший день усім охочим провели безкоштовну екскурсію містом. Адже Чернівцям є чим дивувати приїжджих. Учасникам екскурсії розповіли про історію міста, показали визначні місця, розповіли про етнічний склад місцевого населення та як він змінився за останнє століття.

«Тамплієрів»
представили
у костелі

В усі три дні фестивалю відбувалися поетичні читання представників різних країн: Румунії, Німеччини, Австрії, Ізраїлю. Цікаво, що представники Ізраїлю свої вірші читали... в синагозі. Так, не дивуйтеся — однією із локацій стала головна синагога Буковини імені Ізраїля та Зельди Майберг.

— Чернівці — багатоетнічне місто, — пояснив рабин синагоги. — А поезія — це частина культури світу, незалежно від того, якою мовою ти говориш чи в якій країні живеш. Синагога — місце, де людина набирається мудрості, а поезія теж несе мудрість у своїх рядках.

До слова, фестиваль є не лише багатоетнічним, а й багатомовним. Адже зазвичай спікери не обмежуються лише своєю мовою. Тому на Meridian Czernowitz усюди звучала німецька, англійська. Публіка за сім років проведення фестивалю уже звикла до цього, тож перекладачі не завжди були потрібні.

Ще однією «фішкою» цьогорічних читань стала презентація нової збірки Сергія Жадана «Тамплієри» у костелі Пречисто-го серця Ісусового. Костел збудо-

Сергій Жадан презентував свою книгу у костелі

В останній день фестивалю влаштували концерт єврейської музики на одній із центральних площ Чернівців

ваний наприкінці XIX століття, спершу служив румунам, німцям, австрійцям. А за Радянського Союзу його переобладнали під архів. Тепер же він став місцем, де читають вірші.

На презентацію прийшло так багато людей, що вмістити всіх споруда просто не змогла, тож десятки людей сиділи у дворі на траві.

Однак не лише католицька святиня стала незвичною локацією. Так, читання учасників фестивалю у неділю, 11 вересня,

навіть з приводу того, де повинна звучати поезія, та, зважаючи на тематику фестивалю, ще більше переймаєшся тим, що відбулося у твоїй країні у часи Другої світової війни.

Українка, але
писала німецькою

Презентувала на фестивалі свою книгу і Катя Петровська — колишня киянка, яка вже багато років живе у Німеччині. За свою книгу *Vielleicht Esther* (в українському перекладі «Мабуть Ес-

«Поезія — це частина культури світу, незалежно від того, якою мовою ти говориш чи в якій країні живеш. Синагога — місце, де людина набирається мудрості, а поезія теж несе мудрість у своїх рядках»

тер» — прим. ред.) у 2013-му вона отримала престижну німецьку премію імені Інґеборґ Бахман. Книга — це розповідь про її родину, деякі члени якої стали жертвами Голокосту в Бабиному Яру.

— Моя родина — це українці, поляки, євреї, радянські люди, — каже Катя Петровська. — Тому, коли я переїхала до Німеччини,

вирішила, що писати про це все варто саме німецькою, аби уникнути синдрому жертви, який намертво прикріпився до всіх історій про Голокост. Часто мою книгу сприймають як вигадану історію. Адже вона написана німецькою про події, які відбувалися в Україні. Однак цей твір допоміг мені нарешті виговоритись і жити далі.

Вхід на всі події фестивалю був безкоштовним. Однак необов'язково було кудись іти спеціально. В неділю на Театральній площі, неподалік від театру ім. Кобилянської, влаштували концерт єврейської музики — грав всесвітньвідомий оркестр Лева Фельдмана. Тож хто мав сили — той пішов у танок зі всіма, а хто вже втомився від насиченої триденної програми — просто ніжився під призахідним сонечком на травичці.

Організатори пообіцяли, що наступного року також знайдуть, чим здивувати своїх гостей. Тож наголошують: наступного року плануйте свій час так, щоб виділити три дні на поїздку до Чернівців. Підготовку до восьмого фестивалю розпочнуть уже за декілька днів.

Організатори пообіцяли, що наступного року також знайдуть, чим здивувати своїх гостей. Тож наголошують: наступного року плануйте свій час так, щоб виділити три дні на поїздку до Чернівців. Підготовку до восьмого фестивалю розпочнуть уже за декілька днів.

Однією із локацій став Будинок прощання на єврейському кладовищі

ЖИТТЯ І МУЗИКА КАРОЛЯ РАТГАУСА

Доля ■ Знаним композитором у Німеччині став уродженець Тернополя Кароль Ратгаус. Виконувати його твори вважали за честь найкращі диригенти того часу, але через нацизм митець змушений був емігрувати і роками страждати через це

ВОЛОДИМИР МОРОЗ, 0-67-307-55-58,
WOLODYMYR.MOROZ@G.MAIL.COM

«Дорогий друже, ти тепер досягнув віку, коли згадують, що були дуже юними. Це буває, коли люди ще залишаються молодими, але вже не є дуже юними. І коли ми були дуже молодими, то жили у Тернополі...», — листа із такими рядками написав письменник і журналіст Сом Моргенштерн до композитора Карла Ратгауса 18 грудня 1942 року.

Карл Леонард Бруно Ратгаус народився у Тернополі 16 вересня 1895 року у сім'ї єврея і польки. Уже семирічним хлопчиком він написав свою першу музику, а 14-річним — першу власну композицію для оркестру. Юність і перші свідомі роки майбутнього музиканта, ті, які люди запам'ятовують на все життя і потім ідеалізують як «золоті часи», пройшли за бурмістра Володимира Лучаківського. Саме тоді у нашому місті з'явилися електрика, водогін, центральна каналізація, телефон. Євреї, поляки та українці — три основні групи мішан — тоді ще не конфліктували, як пізніше. Тернопіль був, як і тепер, провінцією, але водночас жвавим торговим містечком, в якому на межі XIX і XX століть жило трохи більше 30000 осіб. Усе, як видавалося, буде добре.

Удар перший: війна

Карл у 1913 році вступив до Віденської музичної академії. Він вважав себе австрійським німцем, як і багато інших тогочасних євреїв Галичини. Але почалася війна, яка перекреслила плани, зламала життя мільйонів.

У 1918–1919 роках Карл Ратгаус служив в австрійському війську, а коли звільнився, то у 1920-му переїхав до Берліна услід за своїм учителем — композитором і диригентом Францом Шрекером.

«Але в скорому часі безнадійність затії осісти у німецькій столиці змусила повернутися його до Відня, який він ненавидів. Тільки з 1926 року він постійно жив у Берліні, місті, яке він вважав осердям культурного та музичного життя, і де він почувався як удома», — читаємо у тексті Девіда С.Ф. Райта Karol Rathaus.

І хоча перші публічні виконання симфоній Ратгауса відбулися у 1924 році в Дармштадті та у 1926 році у Франкфурті, уродженець нашого міста сягнув висот визнання саме у Берліні.

Обкладинка до видання творів Кароля Ратгауса — балету «Останній П'єро» та Симфонії №1 у виконанні Німецького симфонічного оркестру з Берліна

нець нашого міста сягнув висот визнання саме у Берліні.

«Із першим виконанням його балету «Останній П'єро» у берлінській Staatsoper Ратгаус пережив свій найбільший триумф, як хтось відзнавив, свій композиторський прорив», — пише Мартін Шюстлер у статті «Кароль Ратгаус — американський композитор польського походження...» розвиток американізованого погляду на Ратгауса і наслідки цього на сприйняття його музики».

І хоча у 1930-му композитора спіткав провал із його оперою про емігрантів «Чужа земля», чоловік продовжував плідно працювати. Того ж року Ратгаус написав музику до фільму «Вбивця Дмитрій Карамазов» Федора Озепи, який мав успіх. Також його музика лунає у фільмах The Trunks of Mr. O. F. у 1931 та Here's Berlin у 1932 рр. Тогочасні провідні композитори — Фуртванглер, Горенштейн, Клемперер, Кляйбер і Шерхен — вважали за честь виконувати композиції Карла Ратгауса.

Удар другий: нацизм

У 1932 році композитор змушений був виїхати із Німеччини — він бачив зростання могутності нацизму. Завбачливість врятувала Ратгауса, його дружину Герту

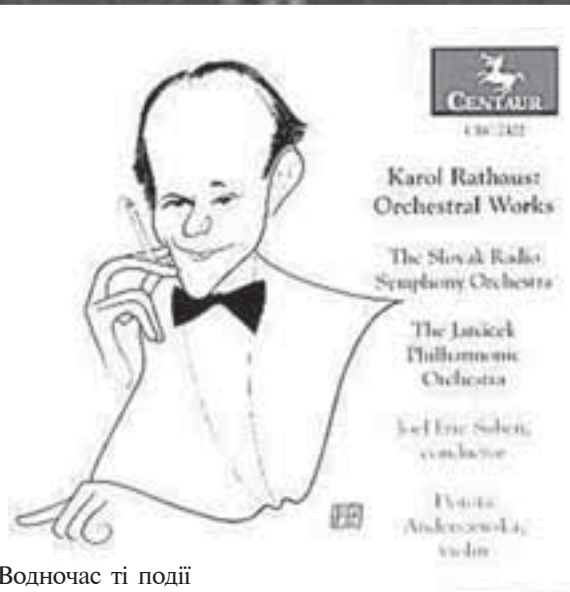
Кароль Ратгаус — композитор, який народився у Тернополі, успіху досягнув у Німеччині, а завершив земний шлях у США

і сина Бернта. Водночас ті події залишили глибокий слід у його долі і змусили страждати до кінця життя.

«Нацисти вбили його», — сказав син Карла згодом.

Він мав на увазі, що через вимушену еміграцію з Європи і труднощі він капітулював як серйозний композитор. Ні-ні, Ратгаус продовжив займатися музикою. Але він не знайшов роботу ані в Голлівуді, ані на Бродвеї — на останньому без успіху пройшли його шоу «Інший син» та «Геродес і Маріамна». Тим часом у Німеччині, де панував нацистський режим, твори митця заборонили. Ідеологи нацизму охарактеризували їх як «занепадницьку музику». Це також сильно вдарило по Каролу Ратгаусу. Протягом кількох наступних років він створив майже 50 нових композицій, але робив це більше для самореалізації, аніж для публіки — відмовлявся публікувати свої твори.

«Композитор повинен бути вільним для роботи і не прив'язуватися до вчительської посади», — ці слова Кароля Ратгауса передає

Мартін Шюстлер.

Однак доля змусила уродженця Тернополя стати саме вчителем. Коли роками марно шукаєш роботу і тобі зрештою надсилають пропозицію викладати музику у новоствореному Queens College, то відмовитися від цього важко. Надалі Ратгаус писав переважно композиції для навчання, але були також твори на вільну тему — створені для задоволення.

До 1938-го композитор перебував у США з австрійським паспортом, а тоді прийняв польський. З віком Ратгаус, як виглядає, усе більше подумки повертався на малу Батьківщину. Навіть почав відвідувати польське товариство. Саме на цю ностальгію зреагував Сом Моргенштерн.

«І коли ми були молодими, ми жили у Тернополі... Це те, що ти плутаєш із польською душею. Але вона не може зарадити...», — завершував свою думку журналіст.

Кароль Ратгаус помер 21 листопада 1954 року у Flushing, Нью-Йорк.

РЕТРО НОВИНИ

Наші країни

• Поляки не кажуть інакше про Сх. Галичину, як тільки про «креси». Для поляків «кресами» є і Волинь і Полісся, а для ще інших з поміж них «креси» сягають аж по Дніпро. Та це не важно, як думають про цю справу поляки і що вважають «кресами». Далеко важніше, як ми дивимося на справу, як ведемо нашу працю... Дати школу, подати газету і книжку, побудувати кооперативну сіть, котра рятувала би населення перед визиском, — створити сильні просвітні установи — ось програма праці на окраїнах. Усі сентиментальні, до сліз порушуючи декламації — все те пусті слова.

«Діло», 5 вересня 1924 року

Стара Україна

• Українці — стара державна і культурна нація з великим історичним минулим. Та все ж таки історичної свідомості в нас дуже мало... А тим часом як людина без власної самосвідомості не є культурною, так і народ без історичної свідомості не є нацією.

«Діло», 18 вересня 1924 року

Без вини

• Дня 26 марта 1923 р. арештовано Антона Форикиевича і Степана Макуха під замітом злочину грабунку, виконаного в особах Хані, Гені і Мойсея Кальтерів. По записуванню всіх Кальтерів, які в особах обвинувачених зовсім рішуче і безсумнівно пізнали грабіжників, суд присяжних засудив Антона Форикиевича на 7 літ, а Степана Макуха на 3 і пів року тяжкої тюрми. На другий день по засуді зголосився до слідчого судді Степан Макух і виявив, що свідки Кальтери під присягою помилилися щодо особи Антона Форикиевича, бо Форикиевич не брав участі в грабунку, а грабунку допустилося 5-ох хлопців включно зі самим Макухом.

Обвинувачені до вини призналися, а розправа виказала при тім повну невинність Антона Форикиевича, котрий дотепер відсидів півтора року тюрми і даліше цілком невинно сидить.

«Діло», 24 вересня 1924 року

Гусятин

• Відбулися в Гусятині вдруге вибори до міської ради. Не зважаючи на вшепольський терор, виборці українці й жида пішли лавою до виборів, вибираючи компромісову лісту... Склад ради міста Гусятини представляється тепер так: 7 українців, 12 жидів і 13 поляків.

«Діло», 10 вересня 1927 року

Краєва хроніка

• В Тернополі Михайло Панкевич посварився з Тимком Лісником за те, що цей зробив йому шкоду і вдарив Лісника так сильно залізним молотком по голові, що йому тріс череп і він помер.

«Діло», 1 вересня 1939 року

ПЛАТО ЗІ СВИНЯЧОЇ РУЛЬКИ

Смачно ■ «RIA плюс» розповідає про приготування фірмових страв у кафе, барах і ресторанах Тернополя

ІРИНА ЧУБАТА, 098-586-50-62,
IRYNA.CHUBATA@GMAIL.COM

Апетитну свинячу рульку з рум'яною скоринкою можна скуштувати на літньому майданчику «Байда» від ресторану «Наталі».

— Зі свинини готують багато смачних страв: шашлик, відбивні, котлети, бульйони, а також м'ясо запікають, варять і смажать, — розповідає шеф-кухар Наталія Козлюк. — Особливо смачною виходить запечена свиняча рулька.

Для приготування свинячої рульки, за словами жінки, потрібна передня свиняча нога.

— М'ясо має бути світло-рожевого кольору, а жировий прошарок і шкірка — білого, — пояснює пані

Наталія. — Це гарантує, що свинина молода і страву вийде ніжною.

Рульку перед приготуванням слід ретельно пошкрябати гострим ножем і промити під проточною водою, додає співрозмовниця.

— Далі рульку кладемо у велику каструлю, заливаємо водою і ставимо на вогонь, — коментує шеф-кухар свої дії. — Як тільки вода закипить, зливаємо її, свинячу ногу добре промиваємо у холодній воді. Тоді заливаємо рульку новою водою, додаємо сіль, духмяний перець горошком, лавровий лист, корінь петрушки. Як закипить, знімаємо піну додаємо пиво і варимо м'ясо дві-три години на слабкому вогні.

Поки вариться свиняча нога,

пані Наталія готує соус для змащування перед запіканням. Для цього змішує соєвий соус, мед та гостру аджику у певних пропорціях.

Далі кухар чистить картоплю, готує соуси. Посипає бульби прянощами, додає олії та солі.

Нарешті рулька зварилась. Пані Наталія витягує її з бульйону і змащує медово-соєвим соусом.

— Спочатку запікаємо картоплю, — каже вона. — За 10-12 хвилин до її готовності покладемо у пароконвектомат (універсальне теплове обладнання) свинячу ногу. Перші 10 хвилин — при 200С і 20% вологості, наступні 10 хвилин — при 220С і 100% жару, щоб утворилася хрустка скоринка.

Коли пані Наталія винесла «Плато з рульки», я не змогла стримати захоплення. Рум'яна рулька лежала в оточенні печеної картоплі, маринованої крижальки, солених огірочків, салату і двох соусниць — з аджикою та шашличним соусом. Гастрономічне задоволення було мені забезпечене!

СКОЛЬКИ ЧОГО ТРЕБА:
Свиняча рулька вагою 500 г, 400 г картоплі, олія, сіль і прянощі для маринування м'яса, 100 г квашених огірків, 200 г маринованої крижальки, 100 г шашличного соусу, 30 г аджики, 40 г салатного листа, 0,5 л пива.

Зачистити свинину, почистити картоплю, приготувати соус для змащування м'яса

Варити свинячу рульку у двох водах 2-3 год., додавши спеції та овочі, збирати піну

Замаринувати почищену картоплю у суміші сухих прянощів, солі та олії, запекти

Змастити варену рульку медово-соєвим соусом, покласти у духовку запікати

Полити печену картоплю олією, змішану з часником, викласти до рульки

Подавати рульку до столу з печеною картоплею, соусами і соліннями

Шеф-кухар Наталія Козлюк (32 р.): — Наша рулька коштує 22 грн за 100 грамів. За овочі до неї ми грошей не беремо — вони йдуть у комплекті до м'яса

Шашлик із курятини

600 г курячого філе, 1 ріпчаста цибуля, 3 зуб. часнику, 1/2 пучка петрушки, 6 ст. л. олії, 4 ст. л. соєвого соусу, 1 ч. л. «Карі», сік лимона.

Змішати оливкову олію з соєвим соусом, карі, лимонним соком, посиченим часником і дрібно

нашаткованою петрушкою. Додати грубо нарізану цибулю. Куряче філе нарізати великими шматками, замаринувати. Покласти у холодильник на 2-3 год. Підготовлене м'ясо настромити на шампури, чергуючи з цибулею, не дуже щільно.

Рецепти від тернополян

САЛАТ ІЗ ПОМІДОРІВ ТА СОЛОДКОГО ПЕРЦЮ ВІД МЕДПРАЦІВНИКА ГАЛИНИ БОЙКО:

— Склад цього салату такий: помідори — 4 кг, перець болгарський — 5 кг, цукор — 1 склянка, сіль — 2 столові ложки (з гіркою),

олія — 1 склянка, оцет 9% — 2 столові ложки.

Приготування: Помідори вимити й прокрутити на м'ясорубці. Перець вимити, вирізати насінну коробку й розрізати кожний уздовж на 4-6 частин. Прокручену помідорну масу перелити в

більшу каструлю й додати цукор, сіль. Поставити каструлю на вогонь, і після закипання маси покласти в каструлю перець і олію. Знову довести до кипіння й кип'ятити 30 хвилин. Зняти каструлю з вогню й влити оцет. Розкласти лечо

в стерилізовані банки й закрутити. Смачного!

РЕКЛАМА

"TV 4" - 25 років!

генеральний партнер **Олія**

16 вересня телемарафон святковий ефір "Non stop"

Олія, Радіус, Бактис, Олія, Олія

Stimex engineering group
Тов Стімекс Інженерінг Груп

ОБЛАДНАННЯ ДЛЯ:
ПАРОВИХ СИСТЕМ, ПРОМИСЛОВОЇ ФІЛЬТРАЦІЇ
ІННОВАЦІЙНУ ШЛАНГОВУ АРМАТУРУ

підбір обладнання, енергоаудит, шефмонтаж, ціни від виробника

+38 0536 700 857, (067) 914 01 99 stimexeng.com

СПОРТИВНІ
НОВИНИІванків — найкраще
спортивне село

• Село Іванків Борщівського району здобуло першість в обласній спартакіаді «Краще спортивне село Тернопільщини».

Спартакіада, присвячена Дню фізкультури та спорту, відбулася нещодавно у Скалаті. Участь у змаганнях з десяти видів спорту взяли майже три сотні спортсменів з чотирнадцяти команд.

У підсумку Іванків переміг, набравши 132 очки. На два бали менше набрало село Великі Гаї Тернопільського району. А третє місце — за селом Вікторівка Козівського району.

У Кубку — шість
команд

• Тернопільська обласна федерація футболу днями провела жеребкування розіграшу «Кубка козацької слави» 2016 року.

Учасниками цьогогорічного розіграшу будуть шість команд. Згідно із жеребкуванням, сформували такі пари: ФК «Лощнів» — «Колос» (Буглів), ФК «Микулин» (Микулинці) — ФК «Трибухівці», ФК «Іванків» — «Кристал» (Заводське).

Перші матчі відбудуться 15 та 22 вересня.

Тернополяни
здобули три медалі

• Тернопільські спортсмени здобули увесь комплект нагород — золоту, срібну та бронзову медалі на чемпіонаті України з вітрильного спорту серед юнаків.

Такі змагання впродовж тижня тривали на Одещині, у Дністровському лимані. Участь у них взяли більш ніж дві сотні вітрильників, які виступали у восьми класах яхт.

Перемогу та звання чемпіона України здобув наш Петро Процевич. Віталій Мундяк став срібним призером змагань, а Павло Процевич має бронзову нагороду.

Змагається у Ріо

• У Бразилії урочисто відкрили XV Літні Паралімпійські ігри. Збірну України на Паралімпіаді представляють 172 спортсмени.

Серед них виступає і тернополянин Іван Шкварло, який має звання майстра спорту міжнародного класу з футболу. Наш земляк представляє Тернопільський центр «Інваспорт». До речі, українці змагатимуться у 15 олімпійських видах.

Відбулась ювілейна
«Озеряна-2016»

• Відкрита першість міста з оздоровчого бігу «Тернопільська Озеряна-2016» уже двадцятье відбулася у Тернополі.

Змагання традиційно присвятили Дню фізичної культури і спорту. Цьогоріч участь в «Озеряні» взяли 133 любителі бігу. Вони змагалися у дванадцяти вікових групах.

Переможцем у 2016 році став майстер спорту з Козлова Андрій Кошобка. Друге місце здобув Тарас Козлюк із Ланівців, а третім дистанцію подолав Назар Даньків.

ФК «ТЕРНОПІЛЬ» НЕ МОЖЕ
ВИГРАТИ УЖЕ ВІСІМ МАТЧІВ

«Стабільність» ■ Сьомої поразки у футбольному чемпіонаті Першої ліги зазнав муніципальний «Тернопіль». Уже не вперше у цьому сезоні тернополян підводить реалізація моментів

АНДРІЙ ТИХИЙ, 0-97-636-12-34,
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

З рахунком 1:0 муніципальний футбольний клуб «Тернопіль» у восьмому турі Першої ліги поступився на виїзді стрийській «Скалі».

Тернополяни створили поблизу чужих воріт чимало гострих моментів, але пробити воротаря стрийської команди гостям ніяк не вдалося. Натомість на початку другого тайму «Скалі» вдалася стрімка атака, яку завершив Дмитро Скакун. Як наслідок, цей м'яч приніс перемогу стріянам, а ФК «Тернопіль» програв уже свій сьомий матч у чемпіонаті. Втім, тренер «Тернополя» Іван Марущак діями своєї команди на полі залишився задоволений.

— ФК «Тернопіль» програв не за грою, — констатує тренер «муніципалів». — Ми володіли ігровою ініціативою. Проте у футболі перемагає той, хто забиває. На жаль, суперникам один зі своїх нечисленних шансів забити вдался і вони святкують перемогу.

До слова, тернополяни догравали матч у Стрию у меншості. За другу жовту картку у другому таймі з поля вилучили одного з лідерів команди Ігоря Вонса. Тож він не допоможе своїй команді у наступному матчі.

— Навіть коли ми почали грати у меншості, команда оборотів не збавляла, — додає тренер «Тернополя». — Мали дуже багато голевих нагод. У цьому матчі мені

не соромно за наш футбольний клуб. Хлопці на футбольному полі віддавали усі сили. Самовіддача була на дуже високому рівні.

Уже не вперше у цьому сезоні тернополян підвела слабка реалізація голевих моментів.

— Команда зі Стрия не створила майже нічого біля наших воріт, — каже один із гравців «Тернополя» Святослав Шаповалов. — Ми ж мали чимало моментів, але жоден із них не реалізували. Важко сказати, з чим це пов'язано, адже на тренуваннях ми віддаємо усі сили. Проте усе складається так, що нам ніяк не вдається забити суперникам.

У турнірній таблиці Першої ліги тернополяни — на останньому місці. У восьми зустрічах підопічні Івана Марущака спромоглися набрати лише один бал. Від передостаннього місця, яке займає «Гірник-Спорт», ФК «Тернопіль» відділяють три очки.

Єдиний гол у Стрию ФК «Тернопіль» пропустив на початку другого тайму

В аматорському чемпіонаті — чотири очки

Теребовлянська і тернопільська «Ниви», а також футбольний клуб «Чортків-Педуніверситет» 11 вересня взяли участь у п'ятому турі чемпіонату України серед аматорів.

Єдину перемогу з рахунком 1:0 здобула теребовлянська «Нива»,

яка на виїзді зустрічалася з ФК «Ковель-Волинь». Перемогу теребовлянській команді приніс точний удар нападника Ігоря Сороцького у першому таймі.

На останніх секундах три очки упустила тернопільська «Нива». Наші земляки на виїзді

протистояли лідеру чемпіонату — волоцькому «Агробізнесу». У середині другого тайму тернополяни відкрили рахунок зусиллями Назара Ільчишина. Втім, на п'ятій доданій до основного часу хвилині господарі спромоглися рахунок зрівняти. Результат: 1:1.

Тернопільські боксери — кращі

Команда тернопільського спортклубу «Шкіряна рукавичка» здобула три золоті та чотири срібні медалі

АНДРІЙ ТИХИЙ, 097-636-12-34
ANDRIY.TUKHYI@GMAIL.COM

Сім нагород різного гатунку вибороли на турнірі з боксу в Іллінцях, що на Вінничині, представники тернопільського спортклубу «Шкіряна рукавичка».

Всеукраїнські змагання фізкультурно-спортивного товариства «Спартак» на призи міського голови Іллінців зібрали понад сотню боксерів різних вікових категорій. Тернопілля на Вінничині представили семеро хлопців. Усі вони вибороли медалі.

Так, у молодшій віковій групі срібні нагороди завоювали наші Захар Фірман й Артем Сорочан. Серед юніорів Назар Курдупель став першим, а Тарас Курдупель — другим. Серед молоді перші місця здобули Ігор Будзінський та Юрій Ільїнов. А Максим Грейцар посів другу сходинку.

— Вважаю, що наші хлопці могли виступити і краще, — каже тренер спортсменів Руслан Фірман. — Поки що боксе-

ри ще не перебувають в оптимальній формі. Це пов'язано із перервою у заняттях через літні канікули та відпочинок. Проте лідери проявили себе з кращого боку. А нашу команду організатори визнали однією із кращих на турнірі.

До речі, усі боксери представляють дитячо-юнацьку спортивну школу з греко-римської боротьби, яку очолює Андрій Телебан. Наразі боксери готуються до чемпіонату Тернопілля з боксу, а також Всеукраїнських турнірів.

— Проведення чемпіонату області дещо змістили у часі, тож цілеспрямовано готуємося до цих змагань, — додає тренер. — У жовтні плануємо взяти участь у чемпіонаті України серед школярів.

До слова, допомогу у поїздки на змагання нашим спортсменам надали президент Федерації боксу Тернопілля Євген Степанов. А також віце-президенти спортклубу «Шкіряна рукавичка» Іван Сопронюк та Володимир Біляр.

За кермом почуваяся богиною – я їду, а чоловік молиться.

Автобус із депутатами врізався у дерево. Поки приїхала поліція, місцевий фермер їх усіх поховав.
– А що, вони всі були мертві? – запитав мільйонер.
– Ну, деякі казали, що вони живі, але ви ж знаєте цих політиків: вони весь час брешуть, – відповів фермер.

Поглянувши тверезо на деякі речі, розумієш: треба випити.

Вчора вирішила зібратися з думками. Жодна думка на збори не прийшла.

Обожню ходити на роботу і з роботи! А ось ці вісім годин між ходою просто дратують.

– Дівчино, ви такі гарні у цьому вечірньому туалеті!
– Чоловіче, ви що, з глузду з'їхали? Зачиніть двері!

Прийшов чоловік з роботи, а я з віником стою. Він подивився і каже:

– Прибираєш чи відлітаєш?

Записка: «Любий, я пішла до подружки. На вечерю риба, вудка – у коридорі».

Якщо третій день поспіль не хочеться працювати, то сьогодні середа.

Душа просить спокою, серце просить любові, тіло просить розпусу. Нікому нічого не даю, всі сидять злі.

Оглянув нашу сімейну аптечку. Судячи з неї, у нас дві мети – заспокоїтися і не обробитися.

Я така непередбачувана: підійшла до холодильника, щоб з'їсти шматочок огірочка, і несподівано зжерла п'ять котлет.

До «чорної» бухгалтерії нас привчали ще у школі, коли казали:
– Один пишемо, два в умі.

Сусід знизу сказав, що якщо я ще раз його затоплю – згвалтує. Розкрутила кран, сиджу, чекаю.

Якщо хтось поклав око на вашого чоловіка, отже, око у когось зайве.

Сімейна розмова:
– Та який ти чоловік? Цях у стіну вбити не можеш!
– А по-твому, у мачо вся стіна у цяхах?

Чемпіонат із зимової риболовлі на сьомий день закрила бригада наркологів.

– Соромно мені, як соромно! – каже Петро дружині.
– Що трапилось? – запитує вона.
– Та ось, Василь уже втретє запрошує мене на похорон своєї дружини, а я його – жодного разу.

Українські чиновники, навіть коли подають милостиню, сподіваються на відкат.

Скажімо «Ні» зарплаті у конвертах! Скажімо «Так» зарплаті у мішках!

Після того, як стала на вагу, я зрозуміла, що слово «Корівка» на фантику – це не назва, а попередження.

ВІДПОВІДІ НА СКАНВОРД НАДРУКОВАНИЙ В «РІА ПЛЮС», № 36

Sms-повідомлення:
– Було б чудово, якби ти зараз опинилася гола в моєму ліжку.
– Що?
– Тобто «Привіт! Як справи?». Цей чортів Т9...

ТИЖНЕВИК «РІА ПЛЮС»
Свідство про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації «РІА плюс» №507-107 ПР, серія ТР, видане 10.08.2011 р. Державним комітетом телебачення і радіомовлення України. Засновник ТОВ «РІА Холдинг». Видавець з 2006 року - ТОВ «Видавництво «РІА»; адреса: 21032, м.Вінниця вул. Ширшова, 3а

Головний редактор: Ірина Прокопенко, 098-287-08-70.
Верстка: Юрій Карпук.
Коректура: Ірина Чубата.
Відділ реклами: 43-00-50.
Відділ кур'єрської служби та передплати: Лілія Павлишин, 0-95-837-87-14.
Номер набраний та зверстаний комп'ютерним центром РІА.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ
м. Тернопіль, вул. Дубовецька, 16 (колишній будинок офіцерів). Працюємо 9.00-18.00.
Поштова адреса: 46001, м. Тернопіль, вул. Дубовецька 16.
Телефони редакції: (0352) 43-00-50, 43-00-56
Телефони кур'єрської служби і передплати: (0352) 43-00-50, 43-00-56
«РІА плюс» в Інтернеті: <http://20minut.ua>

ПРАВИЛА ПОДАЧІ ОГОЛОШЕНЬ ЧИТАЙТЕ НА 3-Й СТОР. БЛОКУ «РОБОТА»
Інформація для публікації надається інформаційним агентством ТОВ «Видавництво «РІА»; код ЄДРПОУ 34095069; адреса: 21032, м.Вінниця вул. Ширшова, 3а; свідство про державну реєстрацію інформаційного агентства як суб'єкта інформаційної діяльності серії КВ №.194-57Р від 12.08.2009 р

Газета є членом «Української Мережі Оголошень».
Газета є членом Всеукраїнської Газетної Асоціації

Газета є членом асоціації видавців періодичної преси України.
Тижневик «РІА плюс» доставляють за передплатою підприємствам Тернопільщини та провідним підприємствам України.

Безкоштовне розповсюдження друкованого ЗМІ оплачено рекламодавцем.
Реклама позначається реєстраційним номером та друкується відмінним від основного шрифтом. Матеріали у рубриках «Новини компанії», «Шопінг», «Політична позиція» та «Прес-служби» публікуються на правах реклами. Редакція не завжди поділяє думки авторів та не несе відповідальності за тексти реклами й оголошень. Передрук матеріалів – тільки з дозволу редакції.
Буквосполучення РІА, РІА, РІА (а також у сполученні з будь-якими словами та висловами), графічні зображення вказаного, заборонені для копіювання згідно з авторськими правами.

Віддруковано в друкарні «Прес Корпорейшн Лімітед», м. Вінниця, вул. Чехова, 12а, тел. 0-432-55-63-97.
Тираж 27541 примірників. Зам. №161236

БАНКІВСЬКІ РЕКВІЗИТИ
ексклюзивної рекламної агенції
ТОВ «Медіа Дім РІА»: р/р 26006000416776 код ЄДРПОУ – 34377553 в ВАТ «Укресімбанк», м. Тернопіль, МФО 302429, свід. про реєстр. плат. ПДВ № 100065551.
Інд. податк. номер 343775502080.
Передплатний індекс 22196

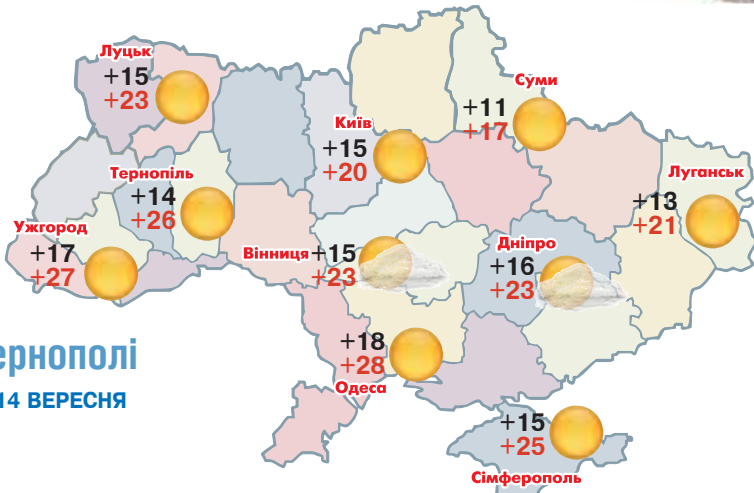

Діти-магніти з Кременеччини

Дві диво-донечки підрастають у родині Казьміруків із села Великі Бережці Кременецького району. До дітей прилипають металеві предмети.

Читайте у «RIA плюс» від 21 вересня

СПОНСОР ПРОГНОЗУ ПОГОДИ

Погода у Тернополі

СЕРЕДА, 14 ВЕРЕСНЯ

+15°C
+24°C

ЧЕТВЕР, 15 ВЕРЕСНЯ

+10°C
+21°C

П'ЯТНИЦЯ, 16 ВЕРЕСНЯ

+10°C
+25°C

СУБОТА, 17 ВЕРЕСНЯ

+12°C
+26°C

НЕДІЛЯ, 18 ВЕРЕСНЯ

+16°C
+19°C

380738_999

Склад МЕБЛІВ та МАТРАЦІВ

ШАФИ-КУПЕ

www.nashi-mebli.com.ua

вул. Живова, 41
понапроти автовокзалу
(096) 276-14-40

НАШІ МЕБЛІ

ФОТОКОНКУРС

ІРА
21 РІК

ВЕСЕЛА, ЖИТТЄРАДІСНА, КОМУНІКАБІЛЬНА ІА ЕНЕРГІЙНА.

КОЖНА ТЕРНОПОЛЯНКА МОЖЕ ВЗЯТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ

ДЛЯ УЧАСТІ ДОСТАТНЬО ЗАПОВНИТИ ФОРМУ "ВЗЯТИ УЧАСТЬ У КОНКУРСІ" НА САЙТІ MEL.MOEMISTO.UA

ПАРТНЕРИ:

центр естетичної косметології

Відома за кордоном

ЯСНОВИДИЦЯ ОЛЕНА

учасниця «Битви екстрасенсів»

ДОПОМОЖЕ:

- у бізнесі та коханні
- позбутися самотності
- безробіття
- вдало вийти заміж
- поверне чоловіка дружині
- зніме вінок безшлюбності та зурочення
- поставить захист на все життя
- вилис на віск та олово
- допоможе вашим дітям у складних ситуаціях

тел. (063) 620-79-65

АНЕКДОТИ

— Що за неподобство! У ваших пірижках із м'ясом м'яса немає!
— Не може бути!
— Може! Немає м'яса!
— А ну, відкуси шматочок.
— Ну ось, бачите — немає!
— А ви ще відкуси.
— Знову немає!
— А ну ще раз. Сійте! Ви вже проскочили!

— Качка дуже дика трапилась?
— Та ні, качка не дика, а от хазяїн дикуватий.

— Лікаря, сусіди називають мене божевільним, бо я люблю сосиски.
— Дурниця яка, я теж люблю сосиски.
— О-о, давайте покажу вам мою колекцію.

Оля зранку приносила своєму чоловікові каву в ліжку, бо якщо вона не встигала, ранок починався з пива.

З віком люди роблять менше дурниць — не ті можливості.

Запорука мого повноцінного сну і повнораціонального харчування — зламаний комп'ютер.

Оголошення: «Віддам подругу заміж! Сил немає більше з нею пити».

Їде чоловік на риболовлю о четвертій ранку. Раптом із куців вибігає патрульний і зупиняє його:
— Ваші документи!
Чоловік віддає права і техпаспорт.
— Нормальні люди в такий час радості або засмучення від коханої вдома сплять. Підозріло...
— Ось і я думаю, нормальні вдома сплять, а ви о четвертій ранку в кущах сидите.
Підозріло...

Гороскоп

ОВЕН
Сприятливий період для реалізації творчих планів і задумів. Не пропустіть важливу інформацію, бо пожалкуєте. Не дуже ображайтеся, якщо не отримаєте подарунків.

ТЕЛЕЦЬ
Ваша рішучість, активність і діловитість не залишаться непоміченими. Вдалий тиждень для кар'єри. Проявіть увагу і поблажливість до близьких людей.

БЛИЗНЮКИ
Кінець тижня вдалий для відпочинку з друзями. Ваші імпульсивність і впертість можуть посварити вас з близькими людьми. У вихідні поїздки принесуть вигоду і враження.

РАК
Буде нелегко дійти спільної думки з колегами. Постарайтеся об'єктивно оцінити події. Відсуньте тривожність у бік, відкиньте страхи, і побачите вихід зі становища.

ЛЕВ
Тиждень буде багатим на події. Ваші бажання отримають підтримку знайомих і друзів. Вмійте промовчати, бо необережне слово може мати наслідки.

ДІВА
Будьте уважні до інформації і стежте за своїми словами. Вас можуть відвідати непрохані гості, будьте щедри і привітні. У п'ятницю не приймайте поспішних рішень.

ТЕРЕЗИ
Втілюйте в життя давні проекти. Не звалюйте на свої плечі багато проблем. Не приховуйте своєї тривожності у бік, відкиньте страхи, і побачите вихід зі становища.

СКОРПІОН
На роботі можливі зміни на вашу користь. Приймайте рішення вважливо. Не хапайте те, що доступніше. Це стосується покупок, ділових рішень, стосунків з людьми.

СТРІЛЕЦЬ
У середині тижня поведеться скромніше, не вимагайте до себе загальної уваги. Будьте добрішим до близьких людей, покажіть їм, як ви їх цінуєте і любите.

КОЗЕРІГ
Оскільки ви були захоплені роботою, кохана людина може відчутти, що їй бракує вашої уваги. Чітко розплануйте цей тиждень, інакше він буде надмірно хаотичним.

ВОДОЛІЙ
Ви зараз необхідні і на роботі, і вдома. Приємно відчувати себе незамінним, але з часом можуть бути проблеми. Так що варто розставити пріоритети.

РИБИ
Тиждень буде активним. Триватиме сприятлива смуга, вирішуйте навіть дуже складні завдання. Не експериментуйте, якщо хочете уникнути неприємних сюрпризів.

RIA

«Перший раз в перший клас»

Надсилайте свої фотографії з 1 по 16 вересня та вигравайте подарунки!

Регістрація на сайті 20minut.ua
Деталі за тел. 43-00-50

партнер ENGLISH DIALOG CONVERSATION CLUB

партнер Bloom

Голосування триватиме з 17 по 25 вересня

ЧИСТКА ПОДУШОК ТА ПЕРИН

забираємо та доставляємо БЕЗКОШТОВНО

тел.: (097) 408-94-66, (068) 515-40-25

СЛУЖБА ДОСТАВКИ ВОДИ

«Криниця»

тел.: (0352) 42-08-96
(067) 86-490-38

www.elitvoda.te.ua